

АПЕЛАЦИОНИ СУД У КРАГУЈЕВЦУ

БИЛТЕН

СУДСКЕ ПРАКСЕ

КРАГУЈЕВАЦ - година I

број 1/2010

**БИЛТЕН СУДСКЕ ПРАКСЕ
АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У КРАГУЈЕВЦУ**

За Апелациони суд у Крагујевцу: Весна Петровић, *вф председника суда*

ИЗДАВАЧ: Intermex, Београд, Булевар војводе Мишића 37/11
За издавача: Љиљана Миланковић-Васовић, *директор*

**ГЛАВНИ
И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:** Весна Петровић, *вф председника суда*

**Заменици главног
и одговорног
уредника:**

- за кривичну материју: Александар Блануша, *судија*
- за грађанску материју: Божидар Вујичић, *судија*

РЕДАКЦИЈА:

СУДИЈЕ: Оливера Бојовић, Смиљана Ристић, Обрен Јездић,
Милунка Цветковић, Симонида Милорадовић,
Милорад Јанићијевић, Радоман Спарић

**СЕКРЕТАРИ
РЕДАКЦИЈЕ:**

- за кривичну материју, Ивана Пламенац,
судијски помоћник
- за грађанску материју, Марија Лекић,
судијски помоћник

**ТЕХНИЧКИ
СЕКРЕТАР:** Славица Јовановић

ШТАМПАРИЈА: "Радунић", Београд

Свако копирање, умножавање, објављивање и дистрибуирање целине или делова текста из овог Билтена представља повреду ауторског права и кривично дело (сходно одредбама члана 187. Закона о ауторском и сродним правима и члана 199. Кривичног законика РС).

Коришћење делова текста из овог Билтена дозвољено је сходно ауторском праву и уз сагласност издавача.

САДРЖАЈ

<i>Весна Петровић</i> Уместо добродошлице.....	5
<i>Божидар Вујичић</i> "Билтен" - млађима за наук, стријима за подсећање и опрез - грађанима за правну сигурност	9
Годишњи распоред послова Апелационог суда у Крагујевцу за 2010. годину	11
Извештај о раду Апелационог суда у Крагујевцу, за период јануар - март 2010. године	17
КРИВИЧНО ПРАВО	
<i>Мирољуб Томић</i> Новчана казна и међународни стандарди.....	23
СУДСКА ПРАКСА	
- Сентенце из одлука судова.....	35
ГРАЂАНСКО ПРАВО	
Закључци Врховног касационог суда	63
СУДСКА ПРАКСА	
- Сентенце из одлука судова.....	67

Уместо добродошлице

Национална стратегија реформе правосуђа усвојена на седници Народне скупштине Републике Србије, 25. маја 2006. године, са циљем да се успостављањем владавине права и правне сигурности врати поверење грађана у правосудни систем Републике Србије, почива на четири кључна принципа: *независности, транспарентности, одговорности и ефикасности правосуђа*. Реформа правосуђа одвијала се на три паралелна нивоа: први је успостављање нове мреже судова, други се односи на персоналне промене и трећи на реформу законодавства, који ће јединствено обезбедити успостављање ових начела.

Успостављање нове мреже судова, као и персоналне промене у правосуђу, обезбедиће остварење основних људских права и слободе гарантованих Уставом, а пре свега право на правично суђење којим је предвиђено да свако има право да независан, непристрасан и законом већ устављен Суд правично и у разумном року, јавно расправи и одлучи о његовим правима и обавезама, основаности сумње која је била разлог за покретање поступка као и о оптужбама против њега. Према основним начелима судства, судска власт је јединствена на територији Републике Србије, а судови су самостални и независни у свом раду и суде на основу Устава, закона и других општих аката, кад је то предвиђено законом, опште прихваћених правила међународних права и потврђених међународних уговора. Судска власт је независна и једна је од посебне гране власти у систему поделе власти. Оснивање, организација, надлежност, уређење и састав судова одређују се законом.

Апелациони суд у Крагујевцу је један од четири највиша органа судске власти у Републици Србији. Основан је за подручја виших судова у Јагодини, Крагујевцу, Крушевцу, Краљеву, Новом Пазару, Чачку и Ужицу, са седиштем у Крагујевцу. Апелациони суд у Крагујевцу одлучује о жалбама на одлуке виших судова, на одлуке основних судова у кривичном поступку ако за одлучивање о жалби није надлежан виши суд, на пресуде основних судова у грађанско-правним споровима ако за одлучивање о жалби није надлежан виши суд. Апелациони суд одлучује о сукобу над-

лежности нижих судова са свог подручја ако за одлучивање није надлежан виши суд, о преношењу надлежности основних и виших судова кад су спречени или не могу да поступају у некој правној ствари и врши друге послове одређене законом.

Као жалбени Суд одлучује по жалбама на одлуке виших и основних судова са свог подручја, а изузетно одлучује и о жалбама са подручја судова са Косова и Метохије, обзиром да је чл. 13. Закона о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава предвиђено да предмете општинских судова у Вучитрну, Косовској Митровици и Лепосавићу преузима Основни суд у Краљеву, а предмете општинских судова у Драгашу, Ораховцу и Призрену преузима Основни суд у Крушевцу, док предмете Окружног суда у Косовској Митровици преузима Виши суд у Краљеву.

Основан за подручје наведених седам виших судова Апелациони суд у Крагујевцу покрива највећу територију Западне Србије, Рашке области, Шумадије и Поморавља. Непосредно је виши суд за седам виших судова у Крагујевцу, Крушевцу, Јагодини, Краљеву, Новом Пазару, Чачку и Ужицу и десет основних судова са подручја наведених виших судова. За Апелациони суд непосредно виши суд је Врховни касациони суд.

Од предвиђеног броја судија (53) и судија поротника (10) у Апелационом суду у Крагујевцу је изабрано 47 судија и пет судија поротника. У току је избор судија за шест упражњених судијских места.

Без сопствене зграде, Апелациони суд је смештен заједно са Основним и Вишим судом у Крагујевцу, у зграду некадашње Палате Окружног начелства саграђене од 1902. до 1904. године и представља једну од најрепрезентативнијих објеката у историји Крагујевца, која је грађена у стилу француских барокних грађевина са јасно израженим репрезентативним централним прочељем и монументалним главним улазом украшеним женским алегоричким фигурама, симболима Правде и Закона и започео је са радом 1. јануара 2010. године.

Четрдесетседам најстручнијих, најспособљенијих и најдостојнијих правника изабраних са најширег подручја Централне и Западне Србије са подручја некадашњих окружних, општинских и привредних судова, Годишњим распоредом послова подељено је у пет судских одељења: кривично, одељење за кривичне поступке против малолетника, грађанско,

одељење за радне спорове и одељење судске праксе и четрнаест судских већа.

На подручју Апелационог суда у Крагујевцу, у седам виших и десет основних судова, изабрано је укупно 337 судија, од којих је 60 судија изабрано по први пут са трогодишњим мандатом. У свом раду судије ће бити вредноване, оцењиване, а и дисциплински кажњаване, надам се изузетно. Сваки је судија независан и непристрасан у поступању и доношењу одлуке и пресуђује на основу Устава и закона и других општих аката, потврђених међународних уговора и опште прихваћених правила међународног права. Судија доноси одлуку по својој савести у складу са властитом проценом чињеница и тумачењем права, обезбеђујући странкама правично суђење и поштовање гарантованих процесних права, придржавајући се Кодекса судијске етике.

У нади да ћемо им у овом тешком задатку пружити стручну помоћ и подршку текстовима из овог Билтена, свим изабраним судијама Апелационог суда у Крагујевцу, виших и основних судова са подручја овог суда, желим успешан рад и сваку професионалну и личну срећу.

Вршилац функције
Председника Апелационог суда у Крагујевцу
Весна Петровић

**"БИЛТЕН" - МЛАЂИМА ЗА НАУК,
СТАРИЈИМА ЗА ПОДСЕЋАЊЕ И ОПРЕЗ – ГРАЂАНИМА
ЗА ПРАВНУ СИГУРНОСТ**

I

Један од резултата реформе правосуђа у Србији је формирање четири Апелациона суда. Апелациони суд у Крагујевцу, покривајући око 1/3 територије Србије, је по томе свакако највећи Суд, а у веће судове га сврстава и око 1/4 становништва Србије која живи на његовом подручју. На овој територији раније је егзистирало седам окружних судова, међу којима је већина била на истакнутим местима међу судовима у Србији и по квалитету и по обиму рада. Добар део најбољих судија из бивших окружних судова сада су судије Апелационог суда у Крагујевцу. Све ово значи да се од Апелационог суда у Крагујевцу, с правом очекује да настави успешан рад бивших окружних судова и својим радом и резултатима допринесе враћању угледа правосуђа као једног од носећих стубова демократског друштва.

На огромној територији овог Суда, живе људи различите националне и верске припадности, са веома различитим обичајима и навикама, веома различитог материјалног положаја. Пред овим Судом, правду и истину ће тражити и онај из Тутина, и онај са Златибора, и онај из Гуче, са Рудника и Опленца и они уз све три Мораве. Да ће свако од њих наћи истину и правду код овог Суда није могуће гарантовати, јер су истина и правда идеалне, а често и релативне категорије. Међутим, морамо свакоме да гарантујемо да ће пред овим Судом имати исти положај и третман, без обзира на то ко је и шта је и зашто се нашао пред Судом. Начело нашег Устава, а што је и тековина модерног друштва, да је свако пред законом једнак мора се изражавати кроз сваку одлуку овог Суда. Само на тај начин ћемо учинити да се Суду прилази с поверењем и да се на судске одлуке гледа као на резултат примене закона, од стране независног и непристрасног судије, а не као на резултат политичког или неког другог утицаја.

II

Напред наведено даје одговоре на питања зашто смо одлучили да издајемо "Билтен судске праксе Апелационог суда у Крагујевцу", каква ће бити

његова садржина и основни циљеви. Основни разлог за издавање "Билтена", а уједно и његов основни циљ је уједначавање судске праксе на подручју овог Суда. Истовремено очекујемо да ће ставови које ћемо заступати и износити у "Билтену" својом аргументацијом, имати одређен утицај и на формирање судске праксе у Србији. То ће бити веома важно, јер у многим надлежностима апелациони судови су задње судске инстанце у земљи, а пошто их има четири, објективно постоји могућност различитог поступања у идентичним ситуацијама. У самом наслову овог уводног текста садржани су и остали циљеви "Билтена": Младе судије, а и остали правници који се припремају за своје будуће занимање, везано за практичну примену кривичног или грађанског права, у "Билтену" морају наћи одговоре на бројна спорна питања. Они ће из "Билтена" моћи пуно тога и да науче. Искусне судије, остали правници и сви они који примењују право кроз "Билтен", моћи ће да провере своја знања и досадашња искуства. Оно што је свакако најважније, то је да ће судске одлуке објављене у "Билтену" бити изрази праксе овог Суда, а тиме и гарант правне сигурности грађана.

Да би се поменути циљеви "Билтена" што потпуније остваривали, његова концепција је таква да ће највећа пажња бити посвећена одлукама овог Суда у кривичној и грађанској материји. Оне ће бити презентирани или кроз сентенце или кроз краће стручне радове базиране на практичним питањима и проблемима. Садржину "Билтена" ће употпуњавати и други пригодни текстови везани за рад Суда. У "Билтену" ће имати прилику да изнесу своје ставове о наведеним питањима не само судије овог Суда, него и судије осталих судова на подручју овог Суда, судијски помоћници, али и други истакнути правни стручњаци из земље, па и из иностранства.

Све њих позивамо да буду сарадници "Билтена", да своје текстове доставе Редакцији "Билтена", а сваки од тих текстова ће бити пажљиво проучен, оцењен и ако својом садржином то заслужије, биће и објављен у "Билтену". Само заједничким радом и напором остварићемо не само сврху "Билтена", него и много шире циљеве правосуђа уопште.

Заменик главног и одговорног уредника
за грађанску материју

**Судија
Божидар Вујичић**

**ГОДИШЊИ РАСПОРЕД ПОСЛОВА
АПЕЛАЦИОНОГ СУДА У КРАГУЈЕВЦУ
ЗА 2010. ГОДИНУ**

I

СУДСКА УПРАВА

Пословима судске управе руководи вршилац функције председника суда, судија Весна Петровић.

За заменике председника суда одређују се судије Милунка Цветковић, Биљана Николић и Мирољуб Томић.

II

СУДСКА ОДЕЉЕЊА

Судије се распоређују ради обављања послова у кривичном, грађанском, одељењу за кривичне поступке против малолетника, у одељењу за радне спорове и одељењу судске праксе и ради обављања ових послова оснивају се следећа одељења:

- **Кривично одељење**
- **Одељење за кривичне поступке против малолетника**
- **Грађанско одељење**
- **Одељење за радне спорове**
- **Одељење судске праксе**

КРИВИЧНО ОДЕЉЕЊЕ

За председника кривичног одељења одређује се судија Александар Блануша.

Заменик председника кривичног одељења је судија Радослав Петровић.

- 1. ВЕЋЕ**
  1. судија Милунка Цветковић – председник већа
  2. судија Ружица Ђурђевић – члан већа
  3. судија Катарина Бошковић – члан већа
  4. судија Љубинко Ћетеновић – члан већа
- 2. ВЕЋЕ**
  1. судија Мирољуб Томић – председник већа
  2. судија Александар Блануша – члан већа
  3. судија Злата Несторовић – члан већа
- 3. ВЕЋЕ**
  1. судија Соња Павловић – председник већа
  2. судија Оливера Бојовић – члан већа
  3. судија Милевка Миленковић – члан већа
- 4. ВЕЋЕ**
  1. судија Радослав Петровић – председник већа
  2. судија Радоман Спарих – члан већа
  3. судија Драган Лековић – члан већа
  4. судија Драгиша Радисављевић
- 5. ВЕЋЕ**
  1. судија Милош Павловић – председник већа
  2. судија Бранислав Станић – члан већа
  3. судија Олга Пековић – члан већа
- 6. ВЕЋЕ**
  1. судија Весна Димитријевић – председник већа
  2. судија Љубодраг Вуковић – члан већа
  3. судија Татјана Мишић – члан већа

ОДЕЉЕЊЕ ЗА КРИВИЧНЕ ПОСТУПКЕ ПРЕМА МАЛОЛЕТНИЦИМА

За председника одељења за кривичне поступке према малолетницима одређује се судија Дубравка Дамјановић.

За заменика председника одељења одређује се судија Марина Илић.

"КЖМ" ВЕЋЕ

1. судија Дубравка Дамјановић – председник већа
2. судија Марина Илић – члан већа
3. судија Мирјана Војиновић – члан већа

Ово веће ће у зависности од броја предмета поступати и као веће у саставу кривичног одељења у смислу чл. 23. Закона о судијама ("Службени гласник" бр.116/08).

У кривичном одељењу за поступање у трећем степену, у смислу чл. 24. ст. 3. ЗКП, суди се у већима састављеним од пет судија која ће се формирати тако што ће се постојеће Веће допунити судијама из следећег већа, а по редоследу из овог распореда до потуне потребног броја судија.

Председник кривичног одељења сачиниће распоред дежурних већа као и распоред ангажовања судијских помоћника и записничара за поступање у притворским предметима.

ГРАЂАНСКО ОДЕЉЕЊЕ

За председника грађанског одељења одређује се судија Обрен Јездић.

За заменика председника грађанског одељења одређује се судија Симонида Милорадовић.

- 1. ВЕЋЕ**
  1. судија Зоран Хацић – председник већа
  2. судија Драгица Петровић – члан већа
  3. судија Сузана Видановић – члан већа
- 2. ВЕЋЕ**
  1. судија Милорад Јанићијевић – председник већа
  2. судија Драгијана Дробњак – члан већа
  3. судија Роса Терзић – члан већа
- 3. ВЕЋЕ**
  1. судија Обрен Јездић – председник већа
  2. судија Снежана Ковачевић – члан већа
  3. судија Јасмина Симовић – члан већа
  4. судија Надежда Видић – члан већа

- 4. ВЕЋЕ**
1. судија Божидар Вујичић – председник већа
  2. судија Радмила Радуловић – члан већа
  3. судија Мирјана Поповић – члан већа

- 5. ВЕЋЕ**
1. судија Биљана Николић – председник већа
  2. судија Смиљана Ристић – члан већа
  3. судија Драгана Сретовић – члан већа

У грађанском одељењу специјализована већа за поступање у породично - правним споровима су прво, четврто и пето Веће.

Већа грађанског одељења поступаће и по жалбама у предметима рехабилитације.

ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАДНЕ СПОРОВЕ

За председника одељења за радне спорове одређује се судија Изет Суљовић.

За заменика председника одељења одређује се судија Есад Вељовић.

- 1. ВЕЋЕ**
1. судија Изет Суљовић – председник већа
  2. судија Душан Дражовић – члан већа
  3. судија Драгица Костић – члан већа
  4. судија Јасмина Вукановић – члан већа

- 2. ВЕЋЕ**
1. судија Симонида Милорадовић – председник већа
  2. судија Радованка Николић – члан већа
  3. судија Светлана Бранковић – члан већа
  4. судија Есад Вељовић – члан већа

Ова већа ће зависно од броја предмета поступати и као већа у саставу грађанског одељења, у смислу чл. 23. Закона о судијама ("Сл. гласник РС", бр.116/08).

ОДЕЉЕЊЕ СУДСКЕ ПРАКСЕ

Председник одељења судске праксе је вршилац функције председника суда, судија Весна Петровић.

Заменици председника одељења судске праксе су судије Оливера Бојовић, Милорад Јанићијевић, Симонида Милорадовић и Божидар Вујичић.

Одељење судске праксе сачињавају вршилац функције Председника суда и његови заменици, сви председници судских одељења и њихови заменици и председници свих већа.

Послове руководиоца евиденције судске праксе у кривичном, одељењу за кривичне поступке према малолетницима, грађанском и одељењу за радне спорове вршиће председници већа по редоследу већа одређеном овим распоредом и смењиваће се редом сваке недеље, по распреду који ће месечно унапред сачињавати заменик председника суда, судија Милунка Цветковић.

Редакцијски одбор Билтена судске праксе сачињавају:

Председник одељења судске праксе, који је уједно и главни и одговорни уредник Билтена судске праксе је вршилац функције председника суда, судија Весна Петровић.

Заменици главног и одговорног уредника су: судија Александар Блануша из кривичног одељења и судија Божидар Вујичић из грађанског одељења.

Чланови редакције:

- судија Оливера Бојовић
- судија Смиљана Ристић
- судија Обрен Јездић
- судија Милунка Цветковић
- судија Симонида Милорадовић
- судија Милорад Јанићијевић
- судија Радоман Спарић

Као и сви чланови одељења судске праксе.

Одељење судске праксе ће најмање једном у 6 месеци вршити анализу судске праксе по судским одељењима.

III**ПРИПРЕМНО ОДЕЉЕЊЕ**

У припремном одељењу обављају се послови предвиђени одредбом чл. 33. ст. 1. и 2. Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку и чл. 16. Судског пословника.

За надзорне судије у овом одељењу одређују се председници одељења и њихови заменици.

IV

Председнике свих већа замењиваће први члан већа, а парна и непарна већа ће се у одсуству судија узајамно допуњавати редоследом који је предвиђен Годишњим распоредом послова за 2010. годину.

Вршилац функције
Председника Апелационог суда у Крагујевцу
судија Весна Петровић

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ СУДА ЗА ИЗВЕШТАЈНИ ПЕРИОД 01.01. 2010. - 31. 03. 2010. ГОДИНЕ

I

УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

АПЕЛАЦИОНИ СУД У КРАГУЈЕВЦУ је на почетку извештајног периода 01.01.2010. - 31.03.2010. године, имао укупно 4.182 предмета које је преузео из других судова са подручја Апелационог суда у Крагујевцу и то 2.043 у кривичној материји и 2.139 предмета у парничној материји.

II

АНАЛИЗА РАДА СУДА

Анализирајући резултате рада суда у периоду од 01.01.2010. до 31.03.2010. године, може се рећи да је Апелациони суд у Крагујевцу остварио добре резултате рада.

Наиме, у овом извештајном периоду у *кривичној материји* примљено је укупно 3.368 предмета, решено је укупно 1.310 предмета, док је остало нерешено на крају 2.058 предмета. Просечан месечни прилив по судији у овој материји је 48,81 предмет, а просечно месечно решено по судији је 18,99. (Табела бр. 1)

У *грађанској материји* у овом извештајном периоду примљено је укупно 3.585 предмета, решено је укупно 1.467 предмета, док је остало нерешено на крају 2.118 предмета. Просечан месечни прилив по судији у овој материји је 49,79 предмета, а просечно месечно решено по судији је 20,38. (Табела бр. 2.)

Извештај о раду суда – број примљених, решених и нерешених предмета за извештајни период
од 01.01.2010 до 31.03.2010.

Материја	Број судија у материји	ПРИМЉЕНО		Просечан месечни прилив по судија	УКУПНО У РАДУ	РЕШЕНО		Просечно месечно решено по судији	Нерешено крају	
		Укупно	Нових			Укупно	Мерит.		Укупно	Укупно
КЖ1	23	2,796	2,796	46,52	2,976	884	803	12,81	1,912	
КЖ2	23	52,6	52,6	7,62	52,6	393	375	5,70	133	
КЖЗ	0	0	0	0,00	0	0	0	0	0	
КР	14	22	22	0,52	22	21	12	0,50	1	
КЖМ1	3	19	19	2,11	19	9	8	1,00	10	
КЖМ2	3	5	5	0,56	5	3	3	0,33	2	
КЖМ3	0	0	0	0,00	0	0	0	0	0	
КРМ	0	0	0	0,00	0	0	0	0	0	
КЖВП	0	0	0	0,00	0	0	0	0	0	
КЖВП	0	0	0	0,00	0	0	0	0	0	
КЖЗВП	0	0	0	0,00	0	0	0	0	0	
КРВП	0	0	0	0,00	0	0	0	0	0	
	23	3,568	3,368	48,81	3,368	1,310	1,201	18,99	2,058	

**Извештај о раду суда – број примљених, решених и нерешених предмета за извештајни период
од 01.01.2010 до 31.03.2010.**

Материја	Број судова у материји	ПРИМЉЕНО		Просечан месечни прилив по суду	УКУПНО У РАДУ	РЕШЕНО		Просечно месечно решено по суду	Нерешено на крају	
		Укупно	Нових			Укупно	Мерит.		Укупно	Укупно
ГЖ	16	2.206	2.194	45,96	2.206	1.016	706	21,17		1.90
ГЖ1	8	1.372	1.368	57,17	1.372	448	390	18,67		924
ГЖ2	0	0	0	0,00	0	0	0	0		0
ГЖ3	0	0	0	0,00	0	0	0	0		0
Р	3	3	3	0,33	3	2	1	0,22		1
РЕХ	4	4	4	0,33	4	1	1	0,88		3
	24	3.585	3.569	49,79	3.585	1.467	1.098	20,38		2.118

III

СТАРИ ПРЕДМЕТИ

У циљу решавања што већег броја старих предмета и то како предмета који се према Судском пословнику воде као стари, тако и предмета који се воде као стари према датуму подношења иницијалног акта, односно датуму изјављивања жалбе, вф Председника Апелационог суда у Крагујевцу је донела и Програм решавања старих предмета за Апелациони суд у Крагујевцу за 2010. годину. Наведеним Програмом предвиђене су мере за спровођење Програма, дужности судија, председника већа, председника одељења, затим дужности управитеља писарнице и осталих запослених у писарници, као и мере којима се спречава повећање броја старих предмета. Ради праћења реализације Програма решавања старих предмета формирана је комисија коју чине вф председника суда, заменици вф председника суда, председници судских одељења, управитељ писарнице и секретар суда.

Поред наведеног, у овом Суду се редовно одржавају састанци судија грађанског и кривичног одељења, ради уједначавања судске праксе, решавања свих спорних правних питања, који ће допринети бржем решавању старих предмета.

IV

ЗАКЉУЧАК

Након напред изнетог, може се рећи да вф председника Апелационог суда у Крагујевцу, као и све судије овог суда и поред услова за рад који у овом извештајном периоду нису били у потпуности адекватни у погледу смештаја судија, затим недовољног броја судијских помоћника, улажу велики труд и напор како би се наставило са решавањем што већег броја предмета и остваривања што бољих резултата рада.

Припремила:

Координатор за медије и заменик секретара суда
Зорица Јовановић

КРИВИЧНО ПРАВО

*Мирољуб Томић,
Судија Апелационог суда у Крагујевцу*

НОВЧАНА КАЗНА И МЕЂУНАРОДНИ СТАНДАРДИ

У овом раду разматрана су питања која се односе на концепт утврђивања и одмеравања новчане казне у кривичном законодавству Србије као и општеприхваћени стандарди њеног регулисања у упоредном законодавству. Поред историјског прегледа развоја новчане казне у кривичном законодавству Србије, дат је приказ тренутно важећих законских решења са освртом на стандарде и начин њеног регулисања у законодавствима других земаља.

Кључне речи: кривичноправне санкције, имовинске санкције, новчана казна

1. Уводне напомене и историјски развој примене новчане казне

У циљу сузбијања криминалитета и спречавања вршења кривичних дела друштво покушава да пронађе најделотворнији механизам поступања према учиниоцима ових дела. Ипак, основни и најефикаснији облик реакције друштва према учиниоцима друштвено неприхватљивих облика понашања у прошлости, а и данас, манифестује се у облику кривичних санкција. Кривичне санкције због свог значаја у сузбијању криминалитета, представљају основни проблем и најдинамичнији део кривичног права и врло је тешко наћи било које питање из области кривичног права при чијем се решавању не поставља питање његовог односа према кривичним санкцијама.

Кривичне санкције непрекидно су се мењале, зависно од времена у коме су настале, класне структуре друштва и кретања криминалитета, чији обим и структура зависе од структуре друштвених услова живота у одређеној заједници.

Предмет разматрања у овом раду јесте новчана казна која заузима значајно место у систему кривичних санкција. Као једна од најстаријих кривичних санкција, настала је у вези са системом композиције и то првенствено у циљу спречавања крвне освете и јачања улоге државе у регулацији друштвених односа. Касније бива потиснута појавом казне лишења слободе да би се крајем 19. века опет вратила на сцену као алтернатива краткотрајним казнама лишења слободе.¹

Историјски развој новчане казне најбоље можемо пратити преко историјско-правних извора који су карактеристични за поједине етапе у развоју људског друштва.

Најзначајнији правни извори у робовласничком друштву су Хамурабијев законик и Закон XII таблица. У Хамурабијевом законнику, новчана казна се углавном појављује као апсолутно одређена по мери, али је у одређеним случајевима њена мера зависила од "вредности објекта радње кривичног дела у сваком поједином случају". Новчана казна је и у Старом Риму била већома раширена. Најзначајнији правни извор у Римској држави био је Закон XII таблица. По Закону XII таблица, за кривично дело крађе била је предвиђена новчана казна у износу који је био три пута већи од вредности украдене ствари. Међутим, за одређена кривична дела новчана казна је изрицана и у фиксном износу, па тако, примера ради, за недозвољену сечу, обарање туђег дрвета плаћало се 25 аса по комаду. Систем кажњавања у феудалном друштву није се радикалније променио у односу на робовласничко друштво. Међу казнама доминантну улогу има смртна казна, телесне казне, сакаћење, жигосање и понижавање, затварање и новчана казна. Каснији феудализам карактерише доношење кривичних закона са "најсуровијим казнама у историји кривичног права" и због тога не ретко се у теорији кривичног права овај период феудалног друштва означава као период "крвавог законодавства". Сурове казне у овом периоду примењивале су се из разлога што је феудализам у овом периоду зашао у дубоку кризу. Приликом изрицања кривичних санкција вла-

¹ З. Стојановић. *Коментар Кривичног Законика Р Србије*, Београд, 2007, стр. 193.

дала је арбитерност и самовоља, јер закони нису садржавали прецизне одредбе о врсти и висини казне.

У Душановом законнику новчана казна је најчешће прописивана казна, али одредбама овог законика није придавана већа пажња разради ове врсте казне, већ се једноставно за одређена кривична дела новчана казна прописује као санкција речима "да се плати 100, 300 .... перпера".

У пројекту и мотивима Казненог законика за Краљевину Србију из 1910. године, поред других казни предвиђена је и новчана казна. У самим мотивима указује се и на циљ новчане казне. Њоме се осиромашује осуђени, што за њега представља одређено трпљење, а сећање на то трпљење одвраћа га од поновног вршења кривичних дела, те и да другима послужи као пример и да делује застрашујуће. Осуђенику који је слабог имовног стања, Суд је могао дозволити исплату у ратама. У случају да осуђени не плати новчану казну у року који није могао бити краћи од 14 дана, а ни дужи од 3 месеца, исту је могао да одради, а ако се ни на тај начин није успело да се наплати, приступало се њеном принудном извршењу. Напокон, ако се ни принудним путем није могла наплатити, новчана казна се претварала у казну затвора. Пројектом је био одређен само општи минимум новчане казне, а Суд је приликом индивидуализације био дужан да води рачуна о имовном стању лица које је извршило кривично дело. За кривична дела извршена из користољубља Суд је факултативно могао изрећи новчану казну од 10.000 динара.

2. Основне карактеристике новчане казне и оправданост њене примене

Новчана казна се састоји у принудном плаћању одређеног износа у корист државе.² Поводом значаја и домета њене примене у науци се већ дуже времена воде озбиљне полемике.

Када је реч о месту новчане казне у систему кривичних санкција и казни, очигледна је њена улога у сужавању поља примене краткотрајних казни затвора које се првенствено изричу у случајевима багателног криминалитета, али се њена примена практикује и на подручју средњег кри-

---

² Ф. Ваџић, *Kazneno pravo, Opći dio*, Загреб, 1998., стр. 402.

миналитета.³ Са друге стране, она представља и најадекватнију реакцију на имовински криминалитет, а нарочито кривична дела извршена из користољубља. У данашњој структури криминалитета, имовински криминалитет по свом обиму, а нарочито последицама, заузима централно место⁴, па је, самим тим, и деловање државе усмерено ка изналагању најадекватнијих начина његовог сузбијања.

Иако се у теорији кривичног права примени новчане казне као најадекватније замене краткотрајних затворских казни често даје предност у односу на остале кривичне санкције, то не значи да и ова казна није била подвргнута критици и да и данас нема својих противника.

Напротив, у теорији је изнет низ приговора⁵ у погледу оправданости изрицања ове казне, међу којима је највише оних који сматрају да ова казна није личне природе, јер поред тога што погађа осуђено лице она погађа и његову породицу, да она теже погађа лица која су сиромашног имовног стања, те је стога њеним изрицањем нарушен принцип једнакости и правичности у кажњавању, да се њено извршење врло лако може избећи, да често пута није економична, да није ефикасна са аспекта генералне превенције.

Иако нису лишени сваког основа, против ових аргумената, присталице новчане казне истичу да и друге казне нису личне природе па се ипак примењују; да новчана казна није неправична јер приликом њеног одмеравања узима се у обзир имовно стање учиниоца кривичног дела, при чему се узима у обзир и број чланова које издржава учинилац кривичног дела; да неизвесност остварења генералне превенције није присутна само код новчане казне већ и у односу на остале казне итд.

Такође, нарочито се истичу предности новчане казне које се огледају у томе што осуђени не прекида радни однос, не долази до поремећаја у породичним односима што је иначе доста чест случај код казне лишења слободе, што, као код условне осуде и судске опомене, осуђени остаје на

³ З. Стојановић, *Кривично право, Општи део*, Београд, 2009, стр. 261.

⁴ Д. Јовашевић, Б. Петровић, *Новчана казна у новом кривичном праву Републике Србије*, Зборник Правног факултета "Јустинијан први" у Скопљу и Правног факултета у Загребу посвећен Проф. др Фрањи Бачићу, Скопље, 2007, стр. 518.

⁵ Види: Б. Чејовић, *Кривично право, Општи део*, Београд 2006. година, стр. 360-362.

слободи, чиме је избегнут ризикантан контакт осуђеног са затворском популацијом; затим да примена новчане казне омогућава максималну индивидуализацију; даље, она не доводи до негативног обележавања у животној и радној средини, а што је иначе случај са особама које су биле на издржавању казне лишења слободe. Насупрот приговорима који се тичу недостатка капацитета за генерално превентивно деловање, истиче се њен нарочит значај у потрошачком развијеном друштву где новац има одлучујућу улогу у свему и где је везаност за материјална добра саставни део човековог менталитета.⁶ Мишљења смо да је на данашњем степену развоја људског друштва, а самим тим и развоја кривичног права, значај и неопходност примене новчане казне очигледно неспоран, те немају оправдања тврдње о сувишности ове врсте казне пре свега због тога што сама природа и тежина многих кривичних дела често не оправдавају примену неке друге теже казне.⁷

Оно што се поставља као проблем када су у питању новчане казне, јесте заправо изналажење адекватног система прописивања и одмеравања новчане казне који би обезбедило остварење принципа правичности у кажњавању лица неједнаких имовинских могућности.⁸

3. Системи новчане казне

У савременом кривичном законодавству разликују се следећи системи утврђивања новчане казне⁹ и то:

1. систем "дан-новчана казна" или систем дневних глоба¹⁰;
2. систем фиксног износа;
3. систем просечних личних доходака;

⁶ Ф. Бачић, *нав. дело*, стр. 402.

⁷ Б. Чејовић, *Кривично право, Општи део*, Београд 2006., стр. 362.

⁸ И. Марковић, *Алтернативе казни затвора у кривичном законодавству Босне и Херцеговине*, Ревизија за криминологију и кривично право, бр. 3/04, стр. 124.

⁹ Д. Јовашевић, Б. Петровић, *Новчана казна у новом кривичном праву Републике Србије*, Зборник Правног факултета "Јустинијан први" у Скопљу и Правног факултета у Загребу посвећен Проф. др Фрањи Бачићу, Скопље, 2007, стр. 528.

¹⁰ А. Шелих, *Алтернативне санкције и мере у кривичном законодавству Словеније*, у Зборнику Алтернативни облици реаговања на криминалитет и права жртве, Темида бр. 1, 2006, стр 37-42

4. систем пропорционалног одмеравања новчане казне

5. мешовити систем.

Тежње савремених законодавстава, нарочито европских земаља, усмерене су ка све већој примени првог система, пре свега због могућности реализације принципа сразмерности и једнакости у кажњавању богатих и сиромашних. Идејни творац система дан-новчана казна је шведски професор Кривичног права, Јохан Тирен. Ипак, Финска је била прва земља која је 1921. године увела овај систем у своје кривично законодавство, да би га након 10 година у своје законодавство увела и Шведска (1931)¹¹, а затим и Данска (1939), седамдесетих година и Немачка, Аустрија, Мађарска, Француска (1983) итд.¹²

Код овог система одређивања новчане казне, одмерена казна се изражава у виду одређеног броја дана – новчане казне, док након тога следи утврђивање дневног износа новчане казне на основу разлике између укупних прихода и нужних расхода осуђеног лица.¹³

У прилог овог система, наводи се да се њиме на адекватнији начин омогућује индивидуализација новчане казне, односно да он пружа већу могућност да се новчана казна изрекне адекватно стварном имовном стању окривљеног што је основни предуслов остваривања правичности у кажњавању.

Систем фиксних износа је класичан начин утврђивања новчане казне. Он је заступљен у многим савременим кривичним законодавствима, а основна карактеристика овог система је да се на основу закона одређује новчана казна у тачно одређеном износу. Сва законодавства која прихватају овај систем утврђивања новчане казне, за кривично дело учињено из

¹¹ Д. Врекић, *Системи утврђивања новчане казне и одмеравање новчане казне у југословенском кривичном праву*, Право, теорија и пракса бр. 3., 1999., Нови Сад, стр.46.

¹² V. Grozdanić, *Kazne - nova rješenja u kaznenom zakonu i njihova provedba u sudskoj praksi*, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu (Zagreb), Vol. 7., број: 2/2000., стр. 337.

¹³ Н. Мрвић-Петровић, *Алтернативне санкције и ново законодавство Србије*, у Зборнику Алтернативни облици реаговања на криминалитет и права жртве, Темида бр. 1, 2006, стр. 58.

користољубља, дозвољавају да се новчана казна изрекне изнад новчаног максимума и изнад општег максимума који је прописан. Овај систем утврђивања новчане казне био је до недавно основни у нашем законодавству а и у неким другим европским земљама је задржан као "привремено решење" или "резервни систем" онда када постоје тешкоће у примени система "дан-новчана казна".¹⁴ Предности система одређених новчаних казни огледају се у једноставности његове примене и прецизности што олакшава задатак Суда,¹⁵ али су управо недостаци овог система довели до тога да се нађу адекватнија решења која би поред законитости, задовољила и интересе правичности.

Што се тиче увођења система "дан-новчана казн", многи као највећу његову ману истичу изузетне тешкоће у прецизном утврђивању прихода окривљеног лица што је несумњиво веома тежак и спор посао за Суд, а тачност и брзина умногоне зависе од постојећег пореског система и начина евидентирања прихода које грађани остварују. У нашим условима, поред тога што изискује велики труд и доста времена за судове, није савим ни поздан имајући у виду могућност остварења прихода по различитим основима и на различитим подручјима, као и низ других тешкоћа добро познатих нашим пореским органима и органима који се баве испитивањем порекла имовине.

Ипак, без обзира на то који систем утврђивања и одмеравања новчане казне био прихваћен, свакако можемо рећи да новчана казна у скоро свим кривичним законодавствима заузима значајно место у систему кривичних санкција, којом се настоје превазићи проблеми везани за примену казне затвора. Тенденције у том смислу иду ка још већем проширењу њене примене, а њено прописивање и изрицање по систему "дан-новчана казна" представља општеприхваћену оријентацију и модел примерен савременим кривичним законодавствима.

¹⁴ З. Стојановић, *Коментар Кривичног законика Републике Србије*, Београд, 2007, стр. 194.

¹⁵ Д. Јовашевић, Б. Петровић, *Новчана казна у новом кривичном праву Републике Србије*, Зборник Правног факултета "Јустинијан први" у Скопљу и Правног факултета у Загребу посвећен Проф. др Фрањи Бачићу, Скопље, 2007, стр. 529.

4. Новчана казна у кривичном праву Србије са освртом на решења у упоредном законодавству

Када је реч о кривичном законодавству Србије, имајући у виду тренутно важећи Кривични законик,¹⁶ могу се уочити значајне новине у погледу система утврђивања и извршења новчаних казни у односу на раније кривично законодавство. Одредбама овог Законика предвиђа се мешовит модел, односно два начина одмеравања новчане казне и то: новчана казна у дневним износима¹⁷ и новчана казна одређена у фиксном износу¹⁸ при чему је примат дат првом моделу.

Систем "дан-новчана казна" познат је у литератури као "скандинавски" и у савременим системима обично се третира као примарни. Разлог томе је владајући став према коме се на овај начин најбоље остварује индивидуализација и реализује основна сврха примене ове казне, а то је да за одређено време погоди животни стандард учиниоца кривичног дела.¹⁹ Њеном применом тежи се реализацији принципа једнакости и правичности у кажњавању, на тај начин што ће се особе неједнаког имовинског положаја имати једнак третман приликом кажњавања. Међутим, основни проблем примене овог система, као што је већ истакнуто, јесу тешкоће у утврђивању материјалне ситуације учиниоца кривичног дела што је заправо једна од основних претпоставки за његову примену. Управо из тог разлога, овај начин утврђивања новчане казне се не примењује у оној мери како је то, чини се, била интенција законодавца.

Сама техника утврђивања износа новчане казне према овом систему узета је из упоредног законодавства, и састоји се из две операције. Прво се утврђује број дневних износа (не мањи од десет и не већи од триста-шездесет) и то на основу општих правила о одмеравању казне за учиниоце кривичних дела²⁰, а након тога, одређује се висина једног дневног износа, при чему централно питање представља утврђивање материјалног стања окривљеног, а коначни износ казне добија се њиховим множењем.

¹⁶ Кривични законик Републике Србије "Службени гласник РС", бр. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009 (у даљем тексту: Законик)

¹⁷ Чл. 49. Законика

¹⁸ Чл. 50. Законика

¹⁹ Ф. Ваџић, *Kazneno pravo, Opći dio*, Загреб, 1998, стр. 402.

²⁰ Имовинско стање окривљеног у овом тренутку нема никаквог значаја

Висина једног дневног износа се израчунава утврђивањем разлике између укупних прихода и нужних расхода окривљеног који се онда дели са бројем дана у години, с тим што је минималан дневни износ казне петсто, а максималан педесет хиљада динара. У оквиру ових одредаба, дата су правила која се тичу добијања информација о финансијским приходима учиниоца кривичног дела, па се тако предвиђа да су банке и друге финансијске институције као и државни органи и правна лица дужни да на захтев суда доставе тражене податке. Закоником одређен принцип приоритетне примене утврђивања новчаних казни у дневном износу, очигледан је и у одредбама којима се предвиђа да ће учиниоцу кривичног дела, у законом предвиђеним случајевима, бити изречена новчана казна у одређеном износу само онда када ни на који начин није могуће утврдити висину дневног износа или би прибављање таквих података знатно продужило трајање кривичног поступка. У исто време, поред правила о начину утврђивања висине дневног износа према подацима о приходима и расходима учиниоца кривичног дела, Суду је дата могућност да исти утврди слободном проценом и онда када он не остварује никакве приходе али је власник имовине или носилац имовинских права²¹. Такође, одредбама општег дела утврђују се и казнени распони код овог система новчане казне и то у зависности од висине запређене казне затвора уз коју постоји могућност алтернативног изрицања новчане казне код појединих кривичних дела.²²

Законик не помиње експлицитно учиниоца као извор података иако је то према неким законским решењима у упоредном законодавству један од начина за утврђивање ових података.²³

Фиксно одређена новчана казна предвиђена је, дакле, као изузетак, с тим што би се према досадашњим искуствима у пракси, пре могао извести супротан закључак. Услов за примену овог система јесте немогућност суда да утврди висину дневног износа, односно, знатно продужавање трајања кривичног поступка у том случају. Међутим, чини се да у пракси судови "олако" утврђују постојање тешкоћа у прибављању података о приходима

²¹ Чл. 49. ст. 5. Законика

²² З. Стојановић, *Коментар Кривичног законика Републике Србије*, Београд, 2007, стр. 197.

²³ Кривични закон БиХ, "Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, чл. 46. ст. 6.

окривљеног због којих би се знатно продужило трајање кривичног поступка, па се зато ово законско решење, предвиђено као изузетак, у пракси готово појављује као правило приликом изрицања новчане казне.

Такође, може се приметити и извесна недоследност законодавца када одредбом чл. 54., којим су регулисана општа правила о одмеравању казне, ставом 2. прописује да ће при одмеравању новчане казне у одређеном износу суд посебно узети у обзир имовно стање учиниоца. С обзиром на одредбу члана 50. којом се предвиђа да ће Суд, ако није у могућности да утврди висину дневног износа новчане казне, па чак ни на основу слободне процене, или би прибављање таквих података знатно продужило трајање кривичног поступка, новчану казну изрећи у одређеном износу, оправдано је поставити питање којим параметрима ће се у том случају послужити да би одредио адекватну висину казне у складу са одредбом чл. 54. Законика.

Када је реч о самом извршењу новчане казне, законик на исти начин регулише ово питање независно од система који је био примењен приликом утврђивања казне. Пресудом се утврђује рок плаћања новчане казне који не може бити краћи од петнаест дана нити дужи од три месеца. Оно што је, чини се важно истаћи, нарочито са аспекта реализације начела индивидуализације казне, јесте олакшица у погледу начина њеног извршења и то путем оброчне отплате. Истиче се да "Као и код других казнених санкција, тако и код новчане казне, целину чине њено изрицање али и њезино извршење. Тек та целина омогућује да се реализурају начела индивидуализације код ове казне, и да она буде успешна".²⁴ На тај начин се јача функција ове казне имајући у виду то да, за разлику од претходних решења, наплату новчане казне више није могуће принудно извршити те се избегава аутоматска замена ове казне суплеторним затвором, што је у складу са криминално политичким тенденцијама савременог кривичног законодавства и разлог због кога ова казна све више добија на значају.

Оно што је, такође, новина и што представља општу тенденцију савремених кривичних законодавстава је могућност замене неизвршене новчане казне, уместо казном затвора, казном рада у јавном интересу.²⁵

²⁴ Ф. Вајић, *Kazneno pravo, Opći dio*, Загреб, 1998., стр. 404.

²⁵ Чл. 51. ст. 4. Законика; Казнени закон Р Хрватске, "Народне Новине"м, бр. 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07 и 152/08, чл. 52. ст. 2. 1.

Што се тиче законских решења којима се регулише примена новчане казне у Републици Црној Гори, примаран облик новчане казне је фиксно одређивање њеног износа, а тек секундарно је остављена могућност изрицања новчане казне у дневним износима у случајевима када је могуће утврдити приходе и расходе учиниоца кривичног дела.²⁶ И остале земље са подручја бивше СФРЈ ревидирале су своја кривична законодавства, и у складу са савременим тенденцијама, предвиделе могућност изрицања новчане казне у дневним износима²⁷. Штавише, изрицање новчане казне у дневним износима је једини могући начин примене ове казне у законодавству Републике Хрватске и Словеније. Оно у чему се мање или више разликују законска решења ових земаља јесте питање начина утврђивања висине дневног износа, могућности оброчне отплате износа казне²⁸, могућности принудне наплате новчане казне,²⁹ могућност замене ове казне казном рада у јавном интересу³⁰. Међутим, оно што се показало као општи тренд јесте занемарљиво низак проценат примене ове казне од стране судова у пракси. Тешко је рећи који су фактори пресудно утицали на то³¹, али ако се узме у обзир широка примена ове казне у осталим земљама Европе, оправдано је детаљније истражити питање разлога због кога и поред савремених законских решења у овој области изостаје њихова адекватна примена у пракси. Тешкоће у утврђивању материјалних прилика окривљеног због непостојања службених евиденција о свим примањима грађана, као и то да велики број осуђених лица, барем званично, нема

²⁶ Кривични законик Црне Горе, "Службени лист Републике Црне Горе" бр. 70/04 и 13/04, чл. 39-40.

²⁷ Kaznenski zakonik Slovenije, "Uradni list RS" br. 55/2008 čl. 47; Kazneni zakon R Hrvatske, "Narodne Novine" 110/97, 27/98, 50/00, 129/00, 51/01, 111/03, 190/03, 105/04, 84/05, 71/06, 110/07 и 152/08 чл. 51-52; Кривични закон БиХ, "Службени гласник Босне и Херцеговине" бр. 3/03, 32/03, 37/03, 54/04, 61/04, 30/05, 53/06, 55/06, 32/07, 8/10, чл. 46-47.

²⁸ Види: Кривични закон БиХ, чл. 46. ст. 8.

²⁹ Види: Kazneni zakon R. Hrvatske, чл. 52. ст. 1.

³⁰ Види: Kazneni zakon R. Hrvatske, чл. 52. ст. 1.

³¹ Види: Д. Јовашевић, Б. Петровић, *Новчана казна у новом кривичном праву Републике Србије*, Зборник Правног факултета "Јустинијан први" у Скопљу и Правног факултета у Загребу посвећен Проф. др Фрањи Бачићу, Скопље, 2007, стр. 531.; И. Марковић, *Алтернативе казни затвора у кривичном законодавству Босне и Херцеговине*, ревија за криминологију и кривично право, бр. 3/04, стр. 126.

никаких сталних извора прихода, свакако је један од суштинских разлога због ког се судије на овим просторима веома тешко и врло ретко одлучују како за примену новчане казне уопште, тако и за примену система дан-новчана казна", без обзира на све предности на које је овом приликом указано.

5. Закључак

Анализом решења важећег кривичног законодавства можемо закључити да је Србија, када је реч о систему кривичних санкција уопште, а нарочито када је реч о новчаној казни, у великој мери ускладила своје законодавство са међународноправним стандардима и страним узорима у овој области. Прописивањем бројних алтернативних санкција, тежња је усмерена ка ограничењу примене краткотрајне казне лишења слободe и њеног најчешћег супститута у виду условне осуде, које су у потпуности изгубиле криминално-политичко оправдање. Када је реч о новчаној казни, очигледно је да ова нова решења нису остварила своју пуну примену у пракси те је неопходно утврдити разлоге таквог неуспеха и настојати да се тешкоће и проблеми у њиховој примени отклоне имајући у виду распрострањеност њене примене у страним правним системима где је она најчешће примењивана казна.

СЕНТЕНЦЕ ИЗ ОДЛУКА СУДОВА

ПОВРЕДА ЗАБРАНЕ ПРЕИНАЧЕЊА НА ГОРЕ (чл. 382. ЗКП)

Повређена је забрана преиначења на горе, из чл. 382. ЗКП, онда када је новом пресудом окривљени оглашен кривим само за једно кривично дело, и за то кривично дело, окривљеном изречена строжа казна (новчана казна у већем износу), од казне за то кривично дело оустицају, утврђене ранијом укинутом пресудом, против које је била изјављена жалба само у корист окривљеног.

Из образложења:

"Међутим, испитујући побијану пресуду по службеној дужности, на основу чл. 380. ст. 1. тач. 1. ЗКП, Апелациони суд, као другостепени, налази, да је у поновљеном поступку у овој кривичноправној ствари учињена апсолутно битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 9. ЗКП, која се огледа у томе, да је ранијом пресудом, окривљени Ђокић био оглашен кривим због кривичног дела увреда из чл. 170. ст. 1. КЗ у стицају са кривичним делима из чл. 171. ст. 1. и чл. 138. ст. 1. КЗ, те да му је ранијом пресудом, за кривично дело увреда била утврђена новчана казна у износу од 10.000,00 динара, и за кривична дела у стицају изречена јединствена новчана казна у износу од 40.000,00 динара.

Пошто је ранија пресуда укинута, јер је била изјављена само жалба у корист окривљеног и у поновном поступку, окривљени оглашен кривим само због кривичног дела увреда из чл. 170. ст. 1. КЗ, и за исто му изречена новчана казна у износу од 40.000,00 динара (дакле већа од оне утврђене у укинутој пресуди за то кривично дело), на тај начин, побијаном пресудом, а у поновљеном поступку, повређена је забрана преиначења на горе из чл. 382. ЗКП.

Због наведене апсолутно битне повреде одредаба кривичног поступка (чл. 368. ст. 1. тач. 9. ЗКП), а по службеној дужности, поводом жалбе браниоца окривљеног, и према стању ствари, Апелациони суд је, у смислу чл. 391. ст. 1. ЗКП, наведену повреду отклонио тако што је побијану пресуду преиначио у корист окривљеног и то само у погледу одлуке о

казни и окривљеном Токићу, за кривично дело увреда из чл. 170. ст. 1. КЗ, за које је побијаном пресудом оглашен кривим, изрекао новчану казну у износу од 10.000,00 динара".

(Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, КЖ.1-1483/10 од 29.04.2010. године и пресуда Општинског суда у Ивањици, К-40/09 од 24.04.2009. године)

*Сентенцу приредила: Милунка Цветковић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА (чл. 368. ст. 1. тач. 8, у вези чл. 351. ст. 1. ЗКП)

Првостепени суд је прекорачио оптужбу када је оптуженог огласио кривим за кривично дело изазивање опште опасности из чл. 278. ст. 3. у вези ст. 1. КЗ, мењајући чињенични опис из оптужнице којом је оптуженом стављено на терет кривично дело тешко убиство у покушају из чл. 114. ст. 1. тач. 9, у вези чл. 30. КЗ, па је тиме нарушио објективни идентитет оптужбе у мери у којој су измењене одлучне чињенице које су затим довеле до друге правне оцене дела.

Из образложења:

Првостепена пресуда је донета уз битне повреде одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 8. ЗКП, на које Апелациони суд, као другостепени, у смислу чл. 380. ст. 1. тач. 1. ЗКП, пази по службеној дужности. Наведена битна повреда одредаба кривичног поступка састоји се у томе што је првостепени суд оглашавајући оптуженог кривим за кривично дело изазивање опште опасности из чл. 278. ст. 3. у вези ст. 1. КЗ, прекорачио оптужбу, због чега је поводом изјављених жалби, а по службеној дужности, побијана пресуда морала бити укинута.

Наиме, оптужницом Окружног јавног тужиоца, оптуженом је стављено на терет кривично дело тешко убиство у покушају из чл. 114. ст. 1. тач. 9. у вези чл. 30. КЗ, а првостепени суд је након спроведеног доказног поступка, изменио чињенични опис извршења дела у изреци пресуде, у односу на чињенични опис из оптужнице и правно оценио те радње оптуженог као кривично дело изазивање опште опасности из чл. 278. ст. 3. у

вези ст. 1. КЗ. Са таквом изменом чињеничног описа и правне квалификације, по налажењу Апелационог суда, првостепени суд је поступио супротно одредби чл. 351. ст. 1. ЗКП, којом је прописано, да се пресуда може односити, само на лице које је оптужено и само на дело које је предмет оптужбе, садржане у поднетој, односно на главном претресу, измењеној или проширеној оптужници. При томе, по оцени овог Суда, првостепени суд је прекорачио оптужбу, без обзира што је оптужени оглашен кривим за лакше кривично дело од оног за које се оптужује, будући да се у побијаној пресуди тврди да је изазвао конкретну опасност за живот и тело већег броја лица, за шта се оптужницом не терети. При томе треба имати у виду да су код наведених кривичних дела различити заштитни објекти, па је индивидуални заштитни објект код кривичног дела из побијане пресуде, сигурност за живот и тело људи или имовину већег обима, а групни, општа сигурност људи и имовине, како то предвиђа глава XXV Кривичног законика, у коју је то дело и сврстано, док је кривично дело тешко убиство, сврстано у главу XIII Кривичног законика, чији је групни заштитни објект живот и тело људи, а индивидуални живот човека.

(Решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж.1-2113/1 од 23.03.2010. године и пресуда Окружног суда у Новом Пазару К-33/09 од 13.07.2009. године)

*Сентенцу приредио: Радоман Спарих,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА (чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП)

Суд чини битну повреду одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. Законика о кривичном поступку, јер у пресуди не наводи разлоге о одлучним чињеницама, када код кривичног дела силовање из чл. 178. ст. 1. КЗ, у образложењу пресуде не наведе разлоге којима оправдава закључак, да је оптужени према оштећеној примени средства принуде да би извршио обљубу, нити при томе ближе образлаже отпор оштећене.

Из образложења:

Првостепена пресуда је донета уз битне повреде одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, на које Апелациони суд, као другостепени суд, у смислу чл. 380. ст. 1. тач. 1. ЗКП, пази по службеној дужности, а на које се основано указује у жалби браниоца оптуженог. Ове повреде, по мишљењу Апелационог суда, првостепени суд је учинио, јер пресуда нема разлоге о одлучним чињеницама, а дати разлози су нејасни и у знатној мери противречни, међусобно и садржини доказа изведених у поступку.

Наиме, у образложењу пресуде не наводе се разлози, којима се оправдава закључак Суда да је оптужени према оштећеној применио средства принуде да би извршио обљубу, нити се ближе образлаже отпор оштећене, који је морао постојати наспрам силе и претње (осим у случају када из оправданих разлога жртва није у могућности да пружи отпор). При томе, по налажењу овог Суда, из изведених доказа произилази да оштећена критичне прилике није пружала отпор, иако за то није било оправданих разлога. Тако оштећена није викала, нити звала у помоћ, мада се са оптуженим дуже времена налазила у стамбеној згради, у центру града, али ништа одлучније није предузела да би ставила до знања да је угрожена, иако је оптужени устајао и напуштао просторију у којој је био са оштећеном. Због тога је нужно, ради провере одбране оптуженог, у поновном поступку још једанпут ценити исказ оштећене у погледу радњи које је оптужени према њој предузео, па и у погледу отпора који је оштећена тада пружала, јер се и из казивања оштећене не може закључити да је оптуженом пружала отпор, поготово не континуирано и јачег интензитета, пошто из њеног исказа произилази; да је оптужени више пута питао да имају сексуални однос, да она није пристајала, а затим на крају рекла да хоће, па су однос имали у спаваћој соби. Дакле, и по оцени овог Суда, када би се узео као веродостојан исказ оштећене из поступка истраге, да је оптужени принудио на обљубу, оштећена у свом отпору обљуби није устрајала на јасан и недвосмислен начин, јер је противљење обљуби престало, па чак и вербално, те је такво понашање оштећене, оптуженом могло дати привид њене сагласности на обљубу, без обзира да ли је то одговарало вољи оштећене. При томе није доказано да је отпор оштећене већ раније савладан, јер објективно није имала разлога да би престала са било каквим отпором, нити је доказано да се налазила у пси-

хичком стању, услед кога није могла да пружа активно физички отпор оптуженом.

(Решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж.-205/10 од 23.04.2010. године и пресуда Окружног суда у Ужицу К-78/09 од 25.08.2009. године)

*Сентенцу приредио: Радоман Спарих,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ПРИМЕНА БЛАЖЕГ ЗАКОНА И КРИВИЧНО ДЕЛО РАЗБОЈНИШТВО ИЗВРШЕНО ОД СТРАНЕ ВИШЕ ЛИЦА

Кривично дело разбојништво учињено од стране више лица из чл. 206. ст. 3. Кривичног законика ("Службени гласник РС", бр. 85/05, 88/05 и 107/05), применом измењеног Кривичног законика ("Службени гласник РС", бр. 72/09 од 03.09.2009. године, који се примењује од 11.09.2009. године) као блажег за учиниоце, правно се квалификује као разбојништво у саизвршилаштву из чл. 206. ст. 1. КЗ у вези чл. 33. КЗ.

Из образложења:

Пресудом окружног суда у Новом Пазару, К-67/08 од 14.11.2008. године, окривљени Т.А., Г.А. и К.Д. су оглашени кривим због у саизвршилаштву извршеног кривичног дела разбојништво из чл. 206. ст. 3. у вези ст. 1. КЗ, у вези чл. 33. КЗ.

Апелациони суд у Крагујевцу је, испитујући наведену пресуду поводом изјављених жалби, а по службеној дужности, у смислу чл. 380. ст. 1. тач. 2. ЗКП, исту преиначио у погледу правне квалификације кривичног дела, налазећи да се у радњама окривљених, за које су првостепеном пресудом оглашени кривим, стичу сва законска обележја кривичног дела разбојништво у саизвршилаштву из чл. 206. ст. 1. КЗ у вези чл. 33. КЗ

Ово из разлога, што су окривљени Т.А., Г.А., К.Д., оглашени кривим да су дана 28.08.2008. године, у стању урачунљивости и по претходном договору, као **више лица**, као саизвршиоци извршили кривично дело разбојништво из чл. 206. ст. 3. у вези ст. 1. КЗ, у вези чл. 33. КЗ. Дакле, окривљени су оглашени кривим за најтежи облик разбојништва који има

две квалификаторне околности, једна је да је разбојништво учињено од стране **више лица**, као што је у првостепеној пресуди, а то је према досадашњем ставу судске праксе најмање два лица (саизвршиоца), а у другом случају оваква квалификаторна околност постоји ако је тешка телесна повреда нанета при извршењу разбојништва, што у конкретном случају окривљенима није стављено на терет.

Међутим, како је после доношења првостепене пресуде дошло до измене Кривичног законика ("Службени гласник РС", бр.72/09 од 03.09.2009. године, који се примењује од 11.09.2009. године), који у чл. 206. ст. 2. прописује да уколико је дело из става 1. учињено од стране групе или неком лицу са умишљајем нанесена тешка телесна повреда или ако вредност одузетих ствари прелази износ од 1.500.000,00 динара, учинилац ће се казнити затвором од 3 до 15 година, дакле законски термин "**више лица**" више не егзистира у закону, а имајући у виду да се под овим термином подразумевало два или више лица, а да је одредбом чл. 112. ст. 22. КЗ, прописано да групу чине најмање 3 лица повезаних ради трајног или привременог вршења кривичних дела која не мора да има дефинисане улоге својих чланова, континуитет чланства или развијену структуру, то је Апелациони суд, применом одредби о временском важењу Кривичног законодавства (чл. 5. тач. 2. КЗ), којим је прописано да ако је после извршења кривичног дела измењен закон једном или више пута примениће се закон који је најблажи за учиниоца, нашао да је Закон о изменама Кривичног законика објављен у "Службеном гласнику РС", бр.72/09 од 03.09.2009. године, блажи по окривљене, јер се у конкретном случају ради о основном облику овог кривичног дела из чл. 206. ст. 1. КЗ у вези чл. 33. КЗ, за које је прописана казна затвора у трајању од 2 до 10 година, а за кривично дело за које су окривљени оглашени кривим била је прописана казна затвора од 3 до 15 година. Другостепени суд је водио рачуна да се блажи закон примењује до правноснажности пресуде.

(Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж.1-28/10 од 24.03.2010. године и пресуда Окружног суда у Новом Пазару К-67/08 од 14.11.2008. године)

*Сентенцу приредила: Соња Павловић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

**БЛАНКЕТНО КРИВИЧНО ДЕЛО И БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА
КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА
(чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП)**

Изрека пресуде је неразумљива, сходно чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, када је окривљени оглашен кривим да је извршио кривично дело оштећење животне средине из чл. 264. ст. 1. КЗ, а у изреци пресуде је наведено да је окривљени ово дело учинио "кршећи прописе", без навођења прописа који је у конкретном случају прекршен.

Из образложења:

Првостепеном пресудом, окривљени Р.Б. је оглашен кривим зато што је у временском периоду од 11. до 14.10.2008. године, на подручју и у границама Националног парка "Копаоник", кршећи прописе и извођењем радова изазвао оштећење животне средине на ширем простору, тако што је парцеле које је узео под закуп (од власника) и које су чиниле комплекс ливада, преорао мењајући им намену и уништавајући флору и фауну, нарушио тиме природни амбијент у III степену заштите Националног парка "Копаоник", без сагласности Завода за заштиту природе Србије и Јавног предузећа Национални парк "Копаоник", које радње су правно квалификоване као кривично дело оштећење животне средине из чл. 264. ст. 1. КЗ.

С обзиром на то да је предметно кривично дело из чл. 264. КЗ, **бланкетно кривично дело**, првостепени суд је, сходно чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, изреку пресуде учинио неразумљивом тиме што је само уопштено навео да је окривљени Р.Б. поступао "кршећи прописе", без навођења прописа који је у конкретном случају, радњама окривљеног, прекршен.

Првостепени суд је био дужан да тачно утврди ком пропису и ком члану тог прописа, је поступање окривљеног било супротно и да одредбу прекршеног прописа унесе у изреку пресуде, како би изрека била разумљива.

(Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж.1-1004/10 од 10.05.2010. године и пресуда Општинског суда у Брусу К-80/09 од 23.07.2009. године)

*Сентенцу приредила: Дубравка Дамјановић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

**ПОВРЕДА ИЗ ЧЛ. 401. СТ. 5. ЗКП
ПРИЛИКОМ ЗАМЕНЕ НОВЧАНЕ КАЗНЕ КАЗНОМ ЗАТВОРА**

Решење којим је замењена новчана казна, казном затвора, сходно чл. 51. ст. 2. КЗ, које је донео судија појединац, није донето од овлашћеног органа, због чега се сходно чл. 401. ст. 5. ЗКП, мора укинути по службеној дужности и предмет вратити на поновно одлучивање, надлежном већу из чл. 24. ст. 6. ЗКП.

Из образложења:

Решење о замени новчане казне, казном затвора, које је донео судија појединац донето је уз повреду одредаба кривичног поступка о којој другостепени суд, испитујући решење поводом изјављене жалбе, пази по службеној дужности у смислу чл. 401. ст. 5. ЗКП.

Наиме, судија појединац није овлашћен да донесе решење којим се осуђеном мења изречена новчана казна у казну затвора, већ то овлашћење има веће за одлучивање ван главног претреса суда који је поступао у првом степену, на основу одредби чл. 24. ст. 6. ЗКП у вези чл. 51. ст. 2. КЗ. Ово из разлога, што је чланом 24. став 6. ЗКП, одређено да првостепени судови доносе одлуке ван главног претреса у већу састављеном од тројице судија, а за конкретан случај није другачије одређено законом.

(Решење Апелационог суда у Крагујевцу Кж.2-276/10 од 15.04.2010. године и решење Општинског суда у Крушевцу К-1209/06 од 25.09.2009. године)

*Сентенцу приредила: Дубравка Дамјановић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

**БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА
(чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП)**

Учињена је битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, јер је изрека пресуде неразумљива, уколико суд у чињеничном опису дела не наведе време извршења кривичног дела, тј. временски период у коме окривљени није давао издржавање за лице које је по закону дужан да издржава.

Из образложења:

Првостепена пресуда је донета уз битне повреде одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, које другостепени уд, поводом изјављене жалбе, испитује по службеној дужности, а на основу одредбе чл. 380. ст. 1. тач. 1. и 2. ЗКП, па је ова пресуда, на основу одредбе чл. 389. ст. 1. ЗКП, морала бити укинута.

Битна повреда одредаба кривичног поступка састоји се у томе што је изрека побијане пресуде неразумљива и што пресуда нема разлога, или су пак наведени разлози потпуно нејасни у погледу одлучних чињеница.

Неразумљивост изреке побијане пресуде огледа се у томе што чињенични опис кривичног дела, за које се окр. С.Х. оглашава кривим, уопште не садржи време извршења кривичног дела, тј. временски период у коме окривљени не даје издржавање за лице које је по закону дужан да издржава. У погледу тога, постоји и потпуно одсуство разлога у образложењу побијане пресуде, будући да ни у образложењу првостепени суд не наводи у ком периоду окривљени није давао ово издржавање и тиме учинио предметно кривично дело. Упоређивањем изреке ове пресуде са изреком пресуде истог суда, К-254/08 од 24.9.2008. године, која се у фотокопији налази у списима, а која је правноснажност стекла дана 11.12.2008. године, констатује се да су чињенични описи кривичних дела у обе пресуде готово идентични, будући да ни у побијаној, ни у наведеној правноснажној пресуди, није наведен временски период у коме окривљени не даје издржавање, на које је обавезан правноснажном пресудом Општинског суда у Тутину, П-88/05 од 23.3.2006. године, па се једноставно не може утврдити да ли је окр. С.Х. већ суђено за исто ово кривично дело за које је сада поступак у току. Осим тога, чињенични опис кривичног дела, у изреци осуђујуће пресуде, мора да садржи време извршења кривичног дела, које је по закону одређено чл. 16. КЗ, поред осталог и стога што се на основу времена извршења кривичног дела цени и евентуално наступање застарелости кривичног дела, уколико је након извршења кривичног дела закон једном или више пута мењан, у смислу одредаба чл. 5. КЗ.

(Решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1-675/10 од 04.02.2010. године и пресуда Општинског суда у Тутину, К-17/09 од 18.05.2009. године)

*Сентенцу приредио: Александар Блануша,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА
(чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП)

Уколико Суд код кривичног дела лажно пријављивање из чл. 334. ст. 1. КЗ, у образложењу пресуде наведе да је лажно пријављено кривично дело које се гони по службеној дужности, не наводећи о ком се конкретно кривичном делу ради, учињена је битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, јер пресуда нема разлога о одлучним чињеницама.

Из образложења:

Првостепена пресуда донета је уз битне повреде одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, које другостепени суд, поводом изјављене жалбе, испитује по службеној дужности, на основу одредбе чл. 380. ст. 1. тач. 1. и 2. ЗКП, па је ова пресуда, на основу одредбе чл. 389. ст. 1. ЗКП, морала бити укинута.

Битна повреда одредаба кривичног поступка огледа се у неразумљивости изреке побијане пресуде и потпуном одсуству разлога о одлучним чињеницама у образложењу ове пресуде.

У погледу тога за које кривично дело је окр. П.П. лажно пријавио да је учињено од стране Н.Н. лица, у образложењу пресуде постоји потпуно одсуство разлога. Наводи се само да је лажно пријављено кривично дело "које се гони по службеној дужности", а не и које је дело у питању.

(Решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1-1163/10 од 16.02.2010. године и пресуда Општинског суда у Крушевцу, К-476/08 од 01.06.2009. године)

*Сентенцу приредио: Александар Блануша,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА
(чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП)

Уколико Суд пропусти да у изреци пресуде наведе коју је од више алтернативно одређених радњи извршења кривичног дела фалсификовање службене исправе из чл. 357. ст. 1. КЗ, окривљени у кон-

кретном случају извршио, учињена је битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, јер је изрека пресуде неразумљива.

Из образложења:

Првостепена пресуда донета је уз битне повреде одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, које другостепени суд, поводом изјављене жалбе, испитује по службеној дужности, на основу одредаба чл. 380. ст. 1. тач. 1. и 2. ЗКП, а на коју битну повреду се основано указује и жалбом браниоца окривљеног, па је ова пресуда, на основу одредбе чл. 389. ст. 1. ЗКП, морала бити укинута.

Наиме, одредбом чл. 357. ст. 1. КЗ, прописано је да се радња кривичног дела фалсификовање службене исправе састоји у уношењу неистинитих података или неуношењу важног податка од стране службеног лица у службену исправу, књигу или спис, или у оверавању од стране службеног лица својим потписом, односно службеним печатом службене исправе, књиге или списка, са неистинитом садржином, или омогућавање од стране службеног лица својим потписом, односно службеном печатом прављење службене исправе, књиге или списка са неистинитом садржином, а из изреке побијане пресуде се не може утврдити коју од ових алтернативно законом одређених радњи је предузео окр. З.Т. па је учинио радњу предметног кривичног дела и њоме проузроковао последицу која се ког овог кривичног дела састоји у угрожавању сигурности правног саобраћаја.

У чињеничном опису кривичног дела, у изреци побијане пресуде, наведено је да је окривљени, као службено лице, службеним печатом и својим потписом извршио царињење половног мотора, на тај начин што је сам прибавио фактуру коју је оверио службеним печатом и својим потписом, после чега је извршио обрачун увозних дажбина на име власника возила Ш.Ћ. иако му је захтев за царињење поднео Н.С. те да му је на руке дато 70 евра уз предају само фотокопије личне карте Ш.Ћ. и фотокопије саобраћајне дозволе за возило марке "Мерцедес" која гласи на Ш.Ћ. Из оваквог чињеничног описа дела, не може се извести закључак о ком кривичном делу се ради, будући да није наведено које је то неистините податке окривљени унео у службену исправу, књигу или спис, или који важан податак није унео, или пак коју је службену исправу, књигу или спис ове-

рио са неистинитом садржином или омогућио прављење службене исправе, књиге или списка са неистинитом садржином.

(Решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1-611/10 од 25.01.2010. године и пресуда Општинског суда у Тутину, К-337/07 од 19.06.2009. године)

*Сентенцу приредио: Александар Блануша,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА (чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП)

Уколико Суд у изреци пресуде код кривичног дела увреда из чл. 170. ст. 1. КЗ, у чињеничном опису дела, не наведе битан елемент бића кривичног дела, тј. да је окривљени инкриминисаним речима "увредио" приватног тужиоца, учињена је битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, јер је изрека пресуде неразумљива, стога што опис дела не садржи овај битан елемент дела.

Из образложења:

Првостепена пресуда донета је уз битне повреде одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, које другостепени суд, поводом изјављене жалбе, испитује по службеној дужности, а на основу одредаба чл. 380. ст. 1. тач. 1. и 2. ЗКП, па је пресуда на основу одредбе чл. 389. ст. 1. ЗКП, морала бити укинута.

Битна повреда одредаба кривичног поступка састоји се у томе што је изрека побијане пресуде неразумљива и противречна самој себи, те противречна разлозима пресуде и што пресуда нема разлога или су пак дати разлози потпуно нејасни у погледу одлучних чињеница.

Наиме, чињенични опис кривичног дела у изреци побијане пресуде, не садржи битни елемент кривичног дела увреда из чл. 170. ст. 1. КЗ, за које дело првостепени суд окр. С.Ч. оглашава кривим. Ово стога, што је у изреци пресуде наведено само да је дана 29.08.2007. године, у време и на месту које је прецизирано у опису дела, окривљени пришао приватном тужиоцу којем се обратио речима "Ј... ти матер, јер ћеш да ти ја дам 500

евра за плац, толико ти фали". Такав чињенични опис кривичног дела не садржи битни елемент предметног кривичног дела и то да је окривљени увреди приватног тужиоца. Ово стога, што је биће кривичног дела увреда из чл. 170. ст. 1. КЗ, одређено у закону речима "ко увреди другог". У чињеничном опису кривичног дела, садржаног у изреци побијане пресуде, није наведено да је овим речима окривљени увреди приватног тужиоца, већ само да му се тим речима "обратио". Таква изрека пресуде је неразумљива, јер у опису дела недостаје наведени битни елемент бића кривичног дела, а уједно је и изрека противречна сама себи, будући да овај чињенични опис првостепени суд подводи под одредбу чл. 170. ст. 1. КЗ, тј. окривљеног оглашава кривим за кривично дело увреда из ове законске одредбе. Будући да је у образложењу пресуде, у пасусу трећем на страни 4. и у пасусу шестом на страни 5. наведено да је окривљени увреди приватног тужиоца, то је уједно изрека пресуде, тј. чињенични опис дела који је садржан у изреци пресуде противречан разлозима пресуде.

(Решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1-1136/10 од 27.01.2010. године и пресуда Општинског суда у Александровцу, К-133/07 од 06.07.2009. године)

*Сентенцу приредио: Александар Блануша,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

СТИЦАЈ КРИВИЧНИХ ДЕЛА (чл. 60. ст. 2. тач. 4. ЗКП)

Повређен је кривични закон у корист окривљеног, уколико Суд приликом изрицања јединствене казне за кривична дела учињена у стицају, за које је претходно утврдио само новчане казне, изрекне окривљеном казну која је мања од збира утврђених новчаних казни.

Из образложења:

Апелациони суд указује да је првостепени суд погрешно применио одредбу чл. 60. ст. 2. тач. 4. КЗ, која се односи на изрицање јединствене казне у ситуацији када су за кривична дела учињена у стицају утврђене само новчане казне, будући да је првостепени суд, за кривично дело лака телесна повреда из чл. 122. ст. 1. КЗ, утврдио новчану казну у износу од 30.000,00

динара, а за кривично дело увреда из чл. 170. ст. 1. КЗ, утврдио новчану казну у износу од 40.000,00 динара, па је потом окривљеног осудио на јединствену новчану казну у износу од 50.000,00 динара и поред тога што је наведеном законском одредбом прописано да се у овој ситуацији јединствена новчана казна изриче тако што ће она бити одмерена у висини збира утврђених казни, при чему је Суд ограничен само висином јединствене новчане казне, а која висина је одређена законом (чл. 60. ст. 2. тач. 4. КЗ). У овом делу, будући да није било жалбе приватног тужиоца, Апелациони суд само указује на ову повреду закона у корист окривљеног и првостепени суд при изрицању нове пресуде, имаће у виду одредбу чл. 394. ст. 4. ЗКП, која не дозвољава оглашавање окривљеног новом пресудом кривим за теже кривично дело, нити изрицање строжије кривичне санкције.

(Решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1-1136/10 од 27.01.2010. године и пресуда Општинског суда у Александровцу, К-133/07 од 06.07.2009. године)

*Сентенцу приредио: Александар Блануша,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ИДЕНТИТЕТ ОПТУЖБЕ (чл. 351. ЗКП)

Неће постојати прекорачење оптужбе уколико Суд прецизира у изреци пресуде радње извршења кривичног дела са бланкетном нормом, тако што уместо једне бланкетне норме, нађе и потом то наведе у пресуди, да је повређена друга бланкетна норма уместо оне која је оптужбом стављена на терет окривљеном.

Из образложења:

Првостепена пресуда донета је уз битне повреде одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, које другостепени суд, поводом изјављене жалбе, испитује по службеној дужности, на основу одредаба чл. 380. ст. 1. тач. 1. и 2. ЗКП, а наша се основано указује и жалбом јавног тужиоца, па је ова пресуда на основу одредбе чл. 389. ст. 1. ЗКП, морала бити укинута.

Битна повреда одредаба кривичног поступка састоји се у томе што побијана пресуда нема разлоге о одлучним чињеницама или су пак дати разлози потпуно нејасни и у знатној мери противречни.

Наиме, првостепени суд у образложењу побијане пресуде наводи да прихвата исказ сведока Г.Ж. па из овог доказа утврђује да је окривљеном, као пешаку било упаљено зелено светло на семафору, а да је оштећена имала довољно времена да предузме радње које би спречиле контакт са пешаком, будући да је у раскрсницу ушла када је на семафору и њој било зелено светло, а између зеленог и црвеног светла се на семафору укључује жуто светло које не дозвољава бициклисти да се креће кроз раскрсницу, а трајање овог светла је сасвим довољно да је оштећена као бициклиста могла да предузме радње којима би се спречио контакт са пешаком. Указује се и да је решењем Одсека за стамбено комуналне послове и имовинско-правне послове, од 12.10.1998. године, забрањен саобраћај бицикла, трактора и запрежних возила улицом у којој је дошло до предметне саобраћајне незгоде, па се изводи закључак да оштећена није уопште могла као бициклиста да се нађе на месту незгоде. Коначан закључак првостепеног суда је да до саобраћајне незгоде не би дошло да је оштећена поштовала саобраћајне прописе.

Овакви разлози првостепеног суда су нејасни, а закључак да је до саобраћајне незгоде дошло искључиво због непоштовања саобраћајних прописа од стране оштећене за сада је преурањен. Ово стога, што постојање евентуалног доприноса на страни оштећене, не ослобађа од кривице окр. Р. М. за наступање предметне саобраћајне незгоде, тј. за кривично дело за које је оптужен, а при чему је првостепени суд био дужан и да у оквиру исте правне квалификације кривичног дела, за које је окривљени оптужен, цени да ли је он својим радњама повредио коју од одредаба Закона о основама безбедности саобраћаја на путевима, а при чему прецизирањем радњи извршења дела првостепени суд не прекорачује оптужницу, будући да тиме само прецизира радњу извршења у оквиру истог кривичног дела, налазећи да није реч о оном облику који је наведен у оптужници, већ о неком другом од алтернативних облика. У конкретном случају, првостепени суд је требало да цени да ли се окривљени као пешак преступања на коловоз уверио да то може да учини на безбедан начин, у смислу одредбе чл. 107. ст. 1. Закона о основама безбедности саобраћаја на путевима. С тим у вези, основани су жалбени наводи јавног тужиоца, где

се указује да је првостепени суд могао, ако је утврдио да је повређена друга бланкетна норма од оне која је оптужницом стављена окривљеном на терет, да изврши измену и тиме прекорачи оптужбу. На овај начин, првостепени суд не би нарушио објективни индентитет дела из оптужнице, нити прекорачио своја овлашћења, будући да се не доводи у питање индентитет оптужног акта са изреком пресуде, већ Суд на основу изведених доказа само прецизира радње извршења дела.

(Решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1-1177/10 од 03.03.2010. године и пресуда Општинског суда у Крушевцу, К-512/06 од 08.09.2009. године)

*Сентенцу приредио: Александар Блануша,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ОДМЕРАВАЊЕ КАЗНЕ

(чл. 54. КЗ)

Неће се ценити као отежавајућа околност то што се оштећени придружио кривичном гоњењу окривљеног, будући да се таквом изјавом оштећени само користи својим правом које му по закону припада.

Из образложења:

Испитујући побијану пресуду, у смислу одредаба чл. 380. ст. 1. тач. 1. и 2. ЗКП, Апелациони суд је нашао да побијана пресуда, као ни поступак који јој је претходио, не садржи битне повреде одредаба кривичног поступка, нити повреде кривичног закона, на које другостепени суд пази по службеној дужности.

То што јавни тужилац, другачије вреднује значај утврђених околности од начина на који их је вредновао првостепени суд, практично се своди на побијање слободног судијског уверења, а у жалби се не наводе конкретни аргументи који би указивали да је уверење првостепеног суда погрешно, нарочито када се ради о држању окривљеног после учињеног кривичног дела у смислу обештећења оштећеног лица, који је то у свом исказу јасно навео пред Судом, а која је околност правилно, у смислу одредбе чл. 54. КЗ, цењена као олакшавајућа, док пак с друге стране, то што се и поред тога оштећени придружио кривичном гоњењу не може се цени-

ти као отежавајућа околност, будући да се таквом изјавом оштећени само користи својим правом које му је законом дато.

(Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1-1854/10 од 03.03.2010. године и пресуда Општинског суда у Јагодини, К-163/07 од 26.10.2009. године)

*Сентенцу приредио: Александар Блануша,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ОБУСТАВА ПОСТУПКА

(чл. 59. ст. 1. ЗКП)

Уколико је приватни тужилац уредно позван, а није упозорен на последице недоласка, Суд неће обуставити поступак, у смислу одредбе чл. 59. ст. 1. ЗКП.

Из образложења:

Првостепена пресуда не садржи битне повреде одредаба кривичног поступка, нити повреде кривичног закона на штету окривљеног, на које другостепени суд, поводом изјављене жалбе, пази по службеној дужности, у смислу одредаба чл. 380. ст. 1. тач. 1. и 2. ЗКП.

У вези жалбеног навода, да је првостепени суд требало да обустави кривични поступак због недоласка уредно позваног приватног тужиоца на главни претрес, који је заказан за 25.6.2009. године, овај Суд наводи да је првостепени суд правилно констатовао да приватни тужилац јесте примио позив за овај главни претрес, али није упозорен на последице недоласка, па је сходно томе првостепени суд правилно одлучио да нема места примени одредбе чл. 59. ст. 1. ЗКП.

(Решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1-1549/10 од 16.02.2010. године и пресуда Општинског суда у Ариљу, К-91/09 од 30.09.2009. године)

*Сентенцу приредио: Александар Блануша,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

**БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА
(чл. 368. ст. 1. тач. 1. ЗКП)**

Неразумљива је и противуречна разлозима изрека пресуде у којој је наведено да је окривљена оглашена кривом "што од марта 2008. године до данас" није давала издржавање за своје троје малолетне деце.

Из образложења:

Изрека сваке осуђујуће пресуде, сходно чл. 356. ст. 1. тач. 1. Законика о кривичном поступку, мора да садржи чињенице и околности из којих произилазе законска обележја неког кривичног дела, што подразумева и време извршења тог кривичног дела.

Оптужним предлогом Општинског јавног тужиоца, од 22.12.2008. године, а који је Суду поднет 23.12.2008. године, стављено је на терет окривљеној да је учинила три кривична дела из чл. 195. ст. 1. Кривичног законика: "што од марта 2008. године, до данас" није давала издржавање за своју малолетну децу. Првостепена пресуда је донета 08.04.2009. године. У изреци пресуде наведено је да је окривљена оглашена кривом "што од марта 2008. године, до данас" није давала издржавање за своје троје малолетне деце, с тим што је у образложењу исте наведено да је Суд утврдио да окривљена није извршавала своје обавезе у периоду од марта до децембра месеца 2008. године.

Првостепена пресуда садржи битну повреду одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. Законика о кривичном поступку, на коју другостепени суд пази по службеној дужности, јер је изрека пресуде неразумљива и противуречна разлозима наведеним у образложењу, па остаје нејасно да ли се навод: "до данас" односи на 08.04.2009, године, када је донета првостепена пресуда, или 23.12.2008. године, када је оптужни предлог предат Суду.

(пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1-922/10 од 02.03.2010. године и пресуда Општинског суда у Варварину, К-272/08 од 08.04.2004. године)

*Сентенцу приредила: Оливера Бојовић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ПРИВАТНА КРИВИЧНА ТУЖБА

Не може се одбити приватна кривична тужба од стране првостепеног суда са образложењем да дело које је предмет оптужбе није кривично дело, јер не садржи облик виности.

Из образложења:

Приватна кривична тужба приватних тужилаца одбијена је од стране првостепеног суда, зато што дело које је предмет оптужбе није кривично дело, јер не садржи облик виности.

Наиме, одредбом чл. 438. ст. 1. ЗКП, прописано је да у скраћеном поступку приватна тужба треба да садржи име и презиме окривљеног са личним подацима уколико су познати, кратак опис кривичног дела, означавање Суда, предлоге у погледу доказа и предлог да се окривљени огласи кривим и осуди по закону.

Како приватна кривична тужба приватних тужилаца садржи све податке предвиђене наведеном законском одредбом, преурањен је закључак првостепеног суда да дело које се окривљеној ставља на терет није кривично дело, јер не садржи облик виности, с обзиром да се кривица као субјективни и конститутивни елемент општег појма кривичног дела доказује у поступку.

(Решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.2-416/10 од 24.03.2010. године и решење Основног суда у Пријеполу, К-216/10 од 12.02.2010. године)

*Сентенцу припремила: Оливера Бојовић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ОДАВАЊЕ СЛУЖБЕНЕ ТАЈНЕ

(чл. 369. ст. 1. КЗ)

Саопштавање другом лицу бројева шасије, који се налазе у јединственом информационом систему који се користи у Министарству унутрашњих послова не представља одавање службене тајне у смислу чл. 369. ст. 1. Кривичног законика.

Из образложења:

Пресудом Окружног суда у Ужицу, К-157/08 од 25.02.2009. године, окривљени Д.К. оглашен је кривим што је неовлашћено путем телефона саопштио бројеве шасија који су у јединственом информационом систему који се користи у Министарству унутрашњих послова представљали службену тајну, чиме је извршио кривично дело одавање службене тајне из чл. 369. ст. 1. КЗ.

Одредбом чл. 369. ст. 4. КЗ, прописано је да се службеном тајном сматрају подаци или документи који су законом, другим прописима и одлуком надлежног органа донесени и на основу закона проглашени службеном тајном и чије би одавање проузроковало или би могло да проузрокује штетне последице за службу.

Члан 136. Закона о полицији ("Службени гласник РС", бр. 101/2005, 63/2009) говори о дужности чувања службених података, наводећи таксативно у ставу другом шта се сматра службеним подацима, означавајући их поверљивим.

У образложењу пресуде првостепени суд констатује да прописима није изричито одређено да бројеви од шасија мотора представљају поверљиве податке у јединственом информационом систему који се користи у Министарству унутрашњих послова, а потом закључује да службени подаци који се воде у овом систему, представљају истовремено и службену тајну и да би њихово неовлашћено саопштавање било штетно за интересе физичких лица.

С обзиром на наведено, закључивање првостепеног суда у битноме је нејасно и противречно, те су учињене битне повреде одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. Законика о кривичном поступку.

(Решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1-49/10 од 11.03.2010. године и пресуда Окружног суда у Ужицу, К-157/08 од 25.02.2009. године)

*Сентенцу припремила: Оливера Бојовић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

**КРИВИЧНО ДЕЛО НЕДОЗВОЉЕНА ПРОИЗВОДЊА,
ДРЖАЊЕ, НОШЕЊЕ И ПРОМЕТ ОРУЖЈА
И ЕКСПЛОЗИВНИХ МАТЕРИЈА
(чл. 348. Кривичног законика и примена блажег закона)**

Ношење ватреног оружја за које је издато одобрење за набављање и држање од стране надлежног органа Министарства унутрашњих послова РС, не представља радњу кривичног дела недозвољена производња, држање, ношење и промет оружја и експлозивних материја из чл. 348. Кривичног законика, већ прекршај.

Из образложења:

Првостепеном пресудом окривљени је оглашен кривим што је притивно чл. 5. Закона о оружју и муницији, без дозволе за ношење оружја надлежног органа, носио са собом један пиштољ марке "Црвена застава", модел "М-99", калибра 99 мм, за чије држање је имао дозволу МУП РС - ПУ Краљево, чиме је учинио кривично дело неовлашћено држање оружја и експлозивних материја из чл. 348. ст. 1. Кривичног законика.

Поводом жалбе окривљеног, а по службеној дужности, Апелациони суд је применом чл. 355. ст. 1. Законика о кривичном поступку, окривљеног ослободио од оптужбе, налазећи да дело које се оптужним предлогом Општинског јавног тужиоца, ставља на терет окривљеном, по закону више није кривично дело.

Законом о изменама и допунама Кривичног законика ("Службени гласник РС", бр. 72/09 од 03.09.2009. године, који је ступио на снагу 11.09.2009. године), у чл. 154. предвиђено је да се наслов изнад чл. 348. мења и гласи: "недозвољена производња, држање, ношење и промет оружја и експлозивних материја", а да се чл. 348. ст. 1. мења и гласи: "ко неовлашћено израђује, продаје, набавља, врши размену или држи ватрено оружје, његове делове, муницију или експлозивне материје, казниће се затвором од три месеца до три године и новчаном казном", док је у ставу 4. измењеног чл. 348. КЗ, прописано: "ко неовлашћено носи предмете дела из става 1. и 2. овог члана, казниће се од 2 до 12 година, из чега произилази да је само радња кривичног дела ношење оног оружја које се неовлашћено израђује, продаје, набавља, врши размена или држи, а како је окри-

вљени за набављање и држање предметног пиштоља имао одобрење надлежног органа, то ношење предметног пиштоља више не представља радњу кривичног дела из чл. 348. КЗ, већ евентуално прекршај.

Имајући у виду напред наведене измене Кривичног законика, Апелациони суд је оценио да је предметна инкриминација "неовлашћено ношење оружја за чије набављање и држање се има одобрење надлежног органа", престала да постоји у време доношења одлуке другостепеног суда, и да радња за коју је окривљени оглашен кривим, по закону више не представља радњу кривичног дела из чл. 348. КЗ.

Одредбом чл. 5. Кривичног законика, који је важио до 11.09.2009. године, као и сада важећим Кривичним закоником, такође одредбом чл. 5, прописано је да се на учиниоца кривичног дела примењује закон који је важио у време извршења кривичног дела, а ако је после извршења кривичног дела закон мењан једном или више пута, примениће се закон који је најблажи за учиниоца.

Апелациони суд је оценио да је ступањем на снагу одредбе чл. 154. Закона о изменама и допунама Кривичног законика, ваљало применити блажи закон на учиниоца, па у конкретном случају треба применити Закон о изменама и допунама Кривичног законика, према коме у време доношења другостепене пресуде, предметна инкриминисана радња овог окривљеног више није радња кривичног дела прописаног Кривичним законом, па је окривљеног ваљало ослободити од оптужбе.

Имајући напред у виду изнето, Апелациони суд је, на основу чл. 391. ст. 1. у вези са чл. 355. тач. 1. ЗКП и чл. 154. Закона о изменама и допунама кривичног законика, одлучио као у изреци пресуде.

(Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж.1-2625/10 од 08.04.2010. године и пресуда Општинског суда у Краљеву К-911/08 од 01.06.2009. године)

*Сентенцу приредио: Љубинко Петеновић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

**БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА
(чл. 368. ст. 2. ЗКП)****Необавештавање о седници већа**

Необавештавање јавног тужиоца, окривљеног, браниоца и оштећеног о седници већа, на којој се одлучује о предлогу за опозив условне осуде, учињена је битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 2. Законика о кривичном поступку.

Из образложења:

Веће из чл. 24. ст. 6. ЗКП, првостепеног суда, о дану и часу, одржавања седнице већа, на којој се одлучивало о предлогу за опозив условне осуде, због неиспуњења других обавеза у року одређеном правноснажном пресудом (о заказивању исте, нема наредбе у списима), није обавестило јавног тужиоца и окривљеног, на шта је било обавезно у смислу чл. 521. ст. 3. ЗКП, седницу већа за опозив условне осуде је одржало, те ова лица лишило могућности да на истој узме учешћа. На тај начин је првостепени суд, без обзира на чињеницу да се на седници ради сагледавања новонасталог чињеничног стања нема контрадикторног расправљања, лишио окривљеног могућности да лично укаже на непотпуност и нетачност спроведеног поступка извиђаја и прикупљених доказа који треба да послуже као основица за одлуку Суда о предлогу јавног тужиоца за опозив условне осуде.

Стога, уважавањем жалбе окривљеног, а због битне повреде одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 2. ЗКП, јер првостепени суд није применио одредбу чл. 521. ст. 3. ЗКП, што је могло бити од утицаја на законито и правилно доношење пресуде о опозиву условне осуде, првостепена пресуда је укинута.

(решење Апелационог суда у Крагујевцу, Кж.1- 1226/10 и пресуда Основног суда у Новом Пазару, Кв-286/09)

*Сентенцу приредио: Љубинко Ћетеновић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

**БИТНА ПОВРЕДА ОДРЕДАБА КРИВИЧНОГ ПОСТУПКА
(чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП)**

Изрека пресуде је неразумљива, па је учињена битна повреда одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, када је оптужени оглашен кривим због продуженог кривичног дела злоупотреба службеног положаја из чл. 359. ст. 4. у вези ст. 3. и 1. КЗ, у вези чл. 61. КЗ, а да при томе нису назначене чињенице које чине законско обележје кривичног дела, у смислу чл. 356. ст. 1. тач. 1. ЗКП, односно у изреци пресуде није наведен облик радње извршења дела од стране оптуженог, као одговорног лица, који чини обележје овог кривичног дела.

Из образложења:

Првостепеном пресудом оптужени је оглашен кривим због продуженог кривичног дела злоупотреба службеног положаја из чл. 359. ст. 4. у вези ст. 3. и 1. КЗ, у вези чл. 61. КЗ. Апелациони суд у Крагујевцу је испитујући наведену пресуду поводом жалбе браниоца окривљеног, а по службеној дужности, у смислу чл. 380. ст. 1. тач. 1. ЗКП, утврдио да иста садржи битне повреде одредаба кривичног поступка из чл. 368. ст. 1. тач. 11. ЗКП, те је пресуду укинуо и предмет вратио првостепеном суду на поновно суђење.

Битна повреда одредаба кривичног поступка се састоји у томе што је изрека пресуде неразумљива јер је оптужени истом оглашен кривим због продуженог кривичног дела злоупотреба службеног положаја из чл. 359. ст. 4. у вези ст. 3. и 1. КЗ, у вези чл. 61. КЗ, а да при томе нису назначене чињенице које чине обележје кривичног дела, у смислу чл. 356. ст. 1. тач. 1. ЗКП, односно у изреци пресуде није наведен облик радње извршења који чини обележје овог кривичног дела.

Наиме, код кривичног дела злоупотреба службеног положаја из чл. 359. КЗ, прописано је да се радња извршења овог дела може појавити у три алтернативна облика и то: искоришћавање службеног положаја или овлашћења, прекорачење граница службеног овлашћења или неизвршење службене дужности, па је првостепени суд био дужан да у изреци пресуде, којом оптуженог оглашава кривим, наведе конкретну радњу извршења,

односно облик овог кривичног дела, који произилази из чињеничног описа противправног понашања које му се ставља на терет.

Такође, у конкретном случају учињен је пропуст и од стране Окружног јавног тужиоца, с обзиром на то да у диспозитиву оптужнице није наведен облик радње кривичног дела које је окривљеном стављено на терет.

(Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Кж.1-2/10 од 08.02.2010. године и пресуда Окружног суда у Јагодини К.бр.107/07 од 18.12.2007. године)

*Сентенцу приредила: Ивана Пламенац,
судијски помоћник Апелационог суда у Крагујевцу*

ГРАЂАНСКО ПРАВО

ЗАКЉУЧЦИ ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА**ИЗВОД ИЗ ЗАПИСНИКА
СА I СЕДНИЦЕ ГРАЂАНСКОГ ОДЕЉЕЊА
ВРХОВНОГ КАСАЦИОНОГ СУДА****ОДРЖАНЕ 09.02.2010. ГОДИНЕ**

На седници Грађанског одељења одржаној 09.02.2010. године, под тачком 1. дневног реда "Разматрање питања Апелационог суда у Новом Саду и Привредног апелационог суда", после уводног излагања известилаца судија Весне Поповић и Стопјана Јокића, после дискусије и обављеног гласања, једногласно су усвојени следећи:

ЗАКЉУЧЦИ**I**

У парницама и привредним споровима који су по ступању на снагу Закона о изменама и допунама Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 111/09 од 29.12.2009. године) постали спорови мале вредности из чл. 467, 469, 474. и 490. Закона о парничном поступку, о жалбама на одлуке првостепених судова (општинских и трговинских) одлучују Виши судови и Привредни апелациони суд, у смислу чл. 23. ст. 2. тач. 2. и чл. 26. Закона о уређењу судова, по правилима поступка која важе за спорове мале вредности из чл. 478. ст. 1. и 2. Закона о парничном поступку.

II

1) Предмети који су очигледном омашком достављени ненадлежном Суду (Апелационом или Вишем) од стране општинских судова, пре 29.12.2009. године, као дана ступања на снагу Закона о изменама и допунама ЗПП, административним путем ће се доставити надлежном Суду.

2) Апелациони суд ће предмете у споровима који су по ступању на снагу Закона о изменама и допунама ЗПП постали спорови мале вредности, решењем у седници већа, уступити на стварну надлежност Вишем суду.

3) Апелациони суд у седнички већа даје оцену изузетне дозвољености ревизије по чл. 395. ЗПП, у форми решења чија изрека гласи:

"Предлаже се Врховном касационом суду одлучивање о изјављеној ревизији у смислу чл. 395. ЗПП". Против овог решења није дозвољена посебна жалба.

Председник Грађанског одељења

Судија
Весна Поповић

На седници Грађанског одељења Врховног касационог суда, одржаној 23.03.2010. године, једногласно је усвојен следећи:

З А К Љ У Ч А К

1) Одлучивање о самосталном тужбеном захтеву који се односи на обавезивање послодавца на уплату доприноса из обавезног социјалног осигурања не спада у надлежност Суда опште надлежности, јер се не ради о спору из чл. 1. Закона о парничном поступку.

2) Када се тужбени захтев односи на исплату зараде, накнаде зараде и других примања из радног односа и накнаде штете због изгубљене зараде уз обавезивање послодавца на уплату доприноса из обавезног социјалног осигурања надлежан је основни суд у правом степену, на основу чл. 22. ст. 3. Закона о уређењу судова, у вези чл. 105. ст. 2. и чл. 191. ст. 2. Закона о раду.

О б р а з л о ж е њ е

У пракси судова се после ступања на снагу и почетка примене Закона о уређењу судова ("Службени гласник РС" бр. 116/08) – 01.01.2010. године поставило као спорно питање разграничења надлежности основних и виших

судова поводом спорова по тужбама запослених за уплату доприноса из обавезног социјалног осигурања. Поступања судова су различита:

Поједини судови сматрају да је за решавање по тужбама за уплату обавезних доприноса из радног односа у првом степену надлежан основни суд, без обзира да ли је такав захтев истакнут самостално или уз неки други захтев у спору из радног односа.

Други, пак судови су мишљења да је за одлучивање по захтевима запослених против послодаваца за уплату доприноса из обавезног социјалног осигурања надлежан Виши суд, на основу чл. 23. ст. 1. тач. 8. Закона о уређењу судова.

Поступајући у оквиру своје законске обавезе из чл. 31. Закона о уређењу судова, Грађанско одељење Врховног касационог суда је на седници одржаној дана 23.03.2010. године, разматрало постављено спорно питање и о њему се изјаснило на следећи начин:

Зарада се састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, зараде на основу доприноса запосленог пословном успеху послодавца и других примања по основу радног односа у складу са општим актом и уговором о раду. Зарадом се сматра и зарада која садржи порез и доприносе који се плаћају из зараде (чл. 105. Закона о раду). Ако је правноснажном судском одлуком утврђено да је запосленом незаконито престао радни однос, послодавац је дужан да му исплати накнаду штете у висини изгубљене зараде и других примања која му припадају по закону, општем акту и уговору о раду и уплати доприносе за обавезно социјално осигурање (чл. 191. ст. 2. Закона).

Доприносима се обезбеђују средства за финансирање обавезног социјалног осигурања и то пензијског и инвалидског здравственог осигурања и осигурања за случај незапослености, у смислу чл. 2. Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање ("Службени гласник РС" бр. 84/04 ... 7/09). На основу чл. 51. Закона, обвезник обрачунавања и плаћања доприноса из основице и на основицу за запослене, изабрана, именована и постављена лица и лица која обављају привремене и повремене послове је послодавац. У погледу утврђивања наплате и повраћаја доприноса, правних лекова, камате, казних одредби и других питања која нису уређена овим законом изузев одредаба која се односе на пореска ослобођења олакшица и отпис примењују се одговарајуће одредбе закона који уређује по-

рез на доходак грађана односно закона који уређује порески поступак и пореску администрацију (чл. 65).

Законом о пореском поступку и пореској администрацији ("Службени гласник РС" бр. 80/02....72/09), уређен је поступак утврђивања наплате и контроле јавних прихода (средства доприноса су јавни приход – чл. 4 Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање) права и обавезе пореских обвезника, регистрације пореских обвезника и пореска кривична дела и прекршаји. Одредбом чл. 3. ст. 2. овог закона, прописано је да се порески поступак спроводи по начелима и у складу са одредбама закона којим се уређује општи управни поступак.

Законом о уређењу судова ("Службени гласник РС" бр. 116/2008), одређена је надлежност судова у Републици Србији. Чланом 22. ст. 3. тог закона је прописано да основни суд у првом степену између осталог суди у споровима поводом заснивања, постојања и престанка радног односа, о правима, обавезама и одговорностима из радног односа, о накнади штете коју запослени претрпи на раду или у вези са радом, у споровима поводом задовољавања стамбених потреба на основу рада. Одредбом чл. 23. ст. 1. тач. 8, прописано је да виши суд у правом степену суди између осталог у споровима поводом обавезног социјалног осигурања ако није надлежан други Суд.

Полазећи од цитираних законских одредаба произилази да би основни суд био стварно надлежан за суђење у споровима у којима се тужбени захтев односи на исплату зараде, накнаде зараде и накнаде штете због изгубљене зараде, уз уплату доприноса на обавезно социјално осигурање.

Имајући у виду да Закон о пореском поступку и пореској администрацији одређује да се порески поступак, који се односи на утврђивање, наплату и контролу јавних прихода, спроводи по начелима и у складу са одредбама закона којима се уређује општи управни поступак, произилазило би да, када се тужбени захтев односи на обавезивање послодавца на уплату доприноса за обавезно социјално осигурање не би био надлежан Суд опште надлежности, јер се не ради о спору из чл. 1. Закона о парничном поступку.

Председник Грађанског одељења

Судија
Весна Поповић

СЕНТЕНЦЕ ИЗ ОДЛУКА СУДОВА

ИМОВИНА ЗАДУЖБИНА

(чл. 3. Закона о аграрној реформи и колонизацији)

Ступањем на снагу Закона о аграрној реформи и колонизацији, имовина задужбина је по сили тог закона постала државна, а то је уједно био и основ за упис те имовине као државне у јавне књиге.

Из образложења:

Задужбина Краља Петра I Карађорђевића, пре Другог светског рата, поседовала је на подручју Општине Топола непокретну имовину већег обима. После Другог светског рата, приликом обнове земљишних књига, сва та имовина је књижења као општенародна – државна, а као основ за такав упис наведена је конфискација имовине породице Карађорђевић. Године 1993. одобрен је поновни рад Задужбине Краља Петра I Карађорђевића, па у овој парници, та Задужбина, од тужених потражује да се најпре утврди да упис имовине као општенародне по основу конфискације је незаконит, те да је Задужбина власник спорне непокретне имовине. Првостепени суд је тако постављени тужбени захтев усвојио у целости, нашавши да спорна имовина није била својина породице Карађорђевић пре Другог светског рата, па да отуда није ни могла бити конфискована као њихова, а није постала државна ни по основу Закона о аграрној реформи и колонизацији, јер се тај закон није могао непосредно применити.

Решавајући по жалби, Апелациони суд је нашао да је првостепени суд потпуно и правилно утврдио чињенично стање, али да је погрешно применио материјално право усвајајући постављени тужбени захтев. Закон о аграрној реформи и колонизацији, ("Службени лист ДФЈ", број 64/1945) је у чл. 1. предвидео да ће се у циљу додељивања земље земљорадницима који немају земљу или немају довољно на територији целе тадашње Југославије, спровести аграрна реформа и колонизација. Члан 3. тог закона, предвидео је формирање земљишног фонда за додељивање земље земљорадницима, па је, поред осталог, предвиђено и да ће се у циљу формирања тог Фонда, одузети и прећи у руке државе имовина свих задужбина. Исти закон је предвидео и да он ступа на снагу даном објављивања у "Службеном листу". По мишљењу Апелационог суда, погрешно је закључио првостепени суд да је, у конкрет-

ном случају, за примену закона било нужно доношење одговарајућих подзаконских аката, те да је тек доношењем тих аката било могуће да имовина задужбина пређе у државну својину. Самим законом, и то његовим ступањем на снагу, имовина задужбина је постала државна, односно општенародна, те доношење одређених подзаконских аката није био услов да имовина задужбина постане општенародна, односно државна. Према томе, у конкретном случају, имовина задужбина је постала општенародна по сили Закона о аграрној реформи и колонизацији, при чему је тачно да се ту није радило о имовини породице Карађорђевић и да она није постала општенародна конфискацијом. То би значило да је сам основ уписа имовине као општенародне, у конкретном случају, конфискација имовине породице Карађорђевић, погрешан. Међутим, пошто у овој парници тужилац потражује својину на предметној имовини, а констатацију погрешног уписа тражи само као претходно питање, то Апелациони суд налази да, без обзира што је упис био погрешан, када се ради о самом правном основу, у суштини имовина Задужбине Краља Петра I Карађорђевића је постала општенародна, односно државна, по сили самог закона. Отуда и тужилац нема посебан правни интерес да утврђује да основ уписа имовине није био у конкретном случају правилан. Апелациони суд је имао у виду да је, по основу Закона о аграрној реформи и колонизацији, 1945. године, одузета имовина не само од задужбина, него и од верских заједница, да је посебним законом одузета имовина и од земљорадника преко одређене површине и томе слично. Сва та имовина је касније враћана посебним законима, што значи да се и у конкретном случају имовина задужбини може вратити искључиво посебним прописом. Године 1993. када је обновљен рад ове Задужбине, њој није враћена имовина која је предмет овог спора, тако да успостављање субјективитета задужбини не значи и враћање имовине коју је она некада поседовала. Све напред наведено су разлози због којих је Апелациони суд нашао да је тужбени захтев тужиоца у овој случају неоснован, па је с тим у вези, а на основу чл. 380. ст. 1. тач. 4. Закона о парничном поступку, преиначена првостепена пресуда тако што је тужбени захтев тужиоцу одбијен како неоснован.

(Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, ГЖ-93/10 од 15.01.2010. године и пресуда Општинског суда у Тополи, П.246/07 од 25.09.2009. године)

*Сентенцу приредио: Божидар Вујичић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

**НАКНАДА ЗА КОРИШЋЕЊЕ ТЕРЕТНОГ ВОЗИЛА
ЗА ВРЕМЕ РАТНОГ СТАЊА**
(чл. 20. ст. 4. Уредбе о организовању и извршењу материјалне обавезе,
"Службени лист СРЈ" бр. 36/98)

Обавеза плаћања новчане накнаде власнику теретног моторног возила, према туженој држави Србији, чији је орган користио возило, према одредби чл. 20. ст. 4. Уредбе о организовању и извршењу материјалне обавезе, за период до **25. априла 1999. године доспева након 15 дана од враћања возила**, а за период коришћења возила после 26. априла 1999. године, када су ступиле на снагу Измене и допуне Уредбе о организовању и извршењу материјалне обавезе ("Службени лист СРЈ", бр. 32/99), доспева оног дана када власник возила позове туженог као дужника да испуни обавезу, усмено или писмено, вансудском опоменом или започињањем неког поступка чија је сврха да се постигне испуњење обавезе, а како је то прописано одредбом чл. 324. ст. 2. ЗОО.

Из образложења:

Теретно возило тужиоца тужена је користила у периоду од 25.03. до 22.06.1999. године, када је возило тужиоцу враћено.

Према Уредби о организовању и извршењу материјалне обавезе ("Службени лист СРЈ", бр. 36/98), а која је **важила до 25. априла 1999. године**, била је на снази одредба чл. 20. ст. 4, којом је било прописано да обавеза плаћања накнаде доспева након 15 дана од дана враћања возила власнику, а од којег дана власнику припада и законска затезна камата на одговарајући износ новчане накнаде.

С обзиром да је одредба чл. 20. ст. 4. наведене Уредбе, брисана Изменама и допунама Уредбе о организовању и извршењу материјалне обавезе ("Службени лист СРЈ", бр. 32/99), а која је **ступила на снагу 26. априла 1999. године**, произилази да за коришћење возила од стране тужене, власнику возила за период почев од 26. априла 1999. године па надаље, следује одговарајућа новчана накнада прописана Тарифом садржаном о Уредби. Имајући у виду да доспеће новчане накнаде измењеном Уредбом није одређено, има се применити одредба чл. 324. ст. 2. Закона о облигационим односима, којом је прописано да дужник долази у доцњу када га поверилац позове да испуни обавезу, усмено или писмено, вансуд-

ском опоменом или започињањем неког поступка чија је сврха да се постигне испуњење обавезе.

С обзиром да првостепени суд није водио рачуна о времену доспећа новчане накнаде која припада тужиоцу за коришћење теретног моторног возила од стране тужене, у периоду утужења, према претходно наведеним материјалноправним одредбама и поред ангажовања вештака економске струке није правилно одлучио о тужбеном захтеву тужиоца, а због чега је првостепена пресуда морала бити укинута.

(Решење Апелационог суда у Крагујевцу, ГЖ-572/10 од 17.03.2010. године и пресуда Општинског суда у Новом Пазару, П-333/05 од 17.09.2008. године)

*Сентенцу приредио: Обрен Јездић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ПРАВО КОРИШЋЕЊА ГРАЂЕВИНСКОГ ЗЕМЉИШТА

**(чл. 83. Закона о планирању и изградњи,
"Службени гласник РС", бр. 47/03 и 34/06)**

Право коришћења на изграђеном градском грађевинском земљишту стиче се куповином објекта који је власништво продавца, а који је до дана ступања на снагу овог закона изграђен у складу са Законом на неизграђеном осталом грађевинском земљишту у државној својини.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању тужилац је спорни пословно-стамбени објекат купио на јавном надметању од 19.06.2006. године. Тужиоцу је решењем Општинске управе, као најповољнијем понуђачу, у поступку принудне наплате пореског дуга од ранијег власника пословног објекта, продат, наведени објекат.

Правилно је закључио првостепени суд да тужилац као савесни стицалац пословно-стамбеног објекта о коме је реч, а који се налази на парцели која представља изграђено градско грађевинско земљиште, куповином објекта који је саграђен, а касније реконструисан и дограђен на

основу дозволе надлежног општинског органа, **стекао и право коришћења** на парцели на којој се налази стамбено-пословни објекат.

Тужилац је сходно одредби чл. 83. Закона о планирању и изградњи ("Службени гласник РС", бр. 47/03 и бр. 34/06), а који је важио у време када је тужилац купио спорни пословно-стамбени објекат, на јавном надметању, а чији је претходни власник до дана ступања на снагу овог закона исти саградио у складу са Законом на изграђеном осталом грађевинском земљишту у државној својини, стекао и право коришћења постојеће грађевинске парцеле, док тај објекат постоји.

(Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж-1154/10 од 19.04.2010. године и пресуда Општинског суда у Пријеполу, П-216/08 од 02.10.2009. године)

*Сентенцу приредио: Обрен Јездић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ОБРАЧУН НЕОВЛАШЋЕНО КОРИШЋЕНЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ

**(чл. 40. до 42. Уредбе о условима за испоруку електричне енергије,
"Службени гласник РС", бр. 107/05)**

Обрачун неовлашћено коришћене електричне енергије, преко бројила потрошача - мерног уређаја на коме је оштећена пломба, врши се за период од једне године који претходи датуму извршене контроле од стране овлашћених радника Електродистрибуције.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању у првостепеном поступку произилази да су радници тужиоца-Електродистрибуције **03.03.2008. године**, приликом извршене контроле, утврдили да је на бројилу туженог, у његовом стану скинута тзв. "државна пломба". Тим поводом тужилац је туженом испоставила обрачун за неовлашћену потрошњу електричне енергије **за период од 03.03.2007. године до 03.03.2008. године** позивајући се на одредбе чл. 40. ст. 1. тач. 4. и чл. 42. ст. 1. Уредбе о условима за испоруку електричне енергије, а којима је прописан начин обрачуна неовлашћене потрошње електричне енергије, на износ који је утужен.

Уместо да преко ангажованог вештака електро струке утврди правилност овог обрачуна сагласно наведеним нормама и то **за период од 1 године** који је претходио датуму извршене контроле, а што је у сагласности са одредбама чл. 41. ст. 3. и чл. 42. ст. 9. наведене Уредбе која се примењује од 01.01.2006. године, а за који период је и поднета тужба, првостепени суд је побијаном пресудом одлучивао о претпостављеном – могућем утрошку електричне енергије за период од 2002. године до 03.03.2008. године.

Због тога што Суд није тако поступио, чињенично стање није правилно и потпуно утврђено и погрешно су примењене опште одредбе о накнади штете садржане у Закону о облигационим односима, уместо претходно цитираних одредби из Уредбе о условима испоруке електричне енергије, а на које упућују чл. 64. и 65. Закона о енергетици ("Службени гласник РС", бр. 84/04).

(Решење Апелационог суда у Крагујевцу, Гж-1132/10 од 16.04.2010. године и пресуда Општинског суда у Ужичу, П-275/09 од 26.06.2009. године)

*Сентенцу приредио: Обрен Јездић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

СТИЦАЊЕ ПРАВА СВОЈИНЕ НА НОВОСАГРАЂЕНОЈ ЗГРАДИ (чл. 21, чл. 22. ст. 1. ЗОСПО)

У новосаграђеној пословној згради ранији власник локала у старој згради која је срушена и на истом месту саграђена нова не стице по самом закону право својине на неком од локала у новосаграђеној згради.

Из образложења:

Првостепеном пресудом усвојен је тужбени захтев тужиоца и утврђено према туженом, да је тужилац власник локала површине 24м² у новосаграђеној згради изграђеној на истој парцели на којој се налазила стара срушена зграда у којој се налазио и локал тужиоца који је добио на коришћење од општине још 1984. године.

Имајући у виду утврђену чињеницу, а на коју се и у жалби указује, да је порушена цела стара зграда у којој се налазио и локал тужиоца који је добио на коришћење на основу делимичног споразума о накнади, као накнаду за пословни простор који му је експроприсан, од општине, још 16.03.1984. године и да на је на истој локацији саграђена друга зграда са другачијим распоредом пословних просторија, који не одговара ранијем стању и да је нови објекат саградио и инвестирао тужени на основу Акта о урбанистичким условима за потпуну реконструкцију и промену намене зграде од 20.09.2006. године и решења о одобрењу за изградњу од 16.03.2007. године, нејасно је како је првостепени суд тужиоцу досудио у својину и државину локал, који више не постоји односно неки други пословни простор који није идентификован, у новосаграђеној – реконструисаној згради.

Првостепени суд је пропустио да утврди да ли се тужилац и по ком правном основу укњижио као власник локала у новосаграђеном – реконструисаном објекту или на локалу који се налазио у старом објекту који физички више не постоји, у Општинској служби за катастар непокретности, решењем од 26.03.2007. године, да би правилно оценио и правни основ по коме тужилац тражи и предају у државину спорног локала у наведеној површини.

(Решење Апелационог суда у Крагујевцу, Гж-1719/10 од 28.04.2010. године и пресуда Општинског суда у Параћину, П-627/07 од 26.01.2009. године)

*Сентенцу приредио: Обрен Јездић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ФИДУЦИЈАРНИ ПРАВНИ ПОСаО (чл. 13. ст. 1. тач. 1. Закона о хипотеци)

Фидуцијарни правни посао закључен у циљу стицања права својине или права коришћења на непокретности која обезбеђује уговор о зајму за сада није дозвољен, па је такав уговор због недопуштеног основа ништав.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању међу странкама је дана 28.07.2006. године закључен уговор, те сходно чл. 1. уговора, странке су

потврдиле да тужени дугује тужиоцу износ од 5.000 евра, те се исти обавезао да дуг врати до 30.09.2007. године. Осим тога, уговорачи су се споразумели о замени испуњења, сходно чл. 308. ЗОО, тако што тужилац, за случај да тужени не испуни своју обавезу како је то уговором предвиђено, стиче право коришћења на идеалних 250/558 од кп. бр. 2762/1 КО Краљево, а ово право може укњижити после 01.10.2007. године. Неспорно је да тужени није измирио своју обавезу према тужиоцу, те имајући у виду одредбе чл. 308. ст. 1. тачка 1. ЗОО, првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиоца.

Другостепени суд налази да је првостепени суд потпуно и правилно утврдио чињенично стање, али је погрешно применио материјално право услед чега је одлука преиначена. Наиме, у конкретном случају између странака је закључен уговор о зајму за чије обезбеђење је заложена непокретност на којој у случају неблагоприятног испуњења обавезе зајмодавац стиче право коришћења. Фидуцијарни правни посао закључен у циљу стицања права својине или права коришћења на непокретности која обезбеђује уговор о зајму за сада није дозвољен, па је такав уговор због недопуштеног основа ништав. Наиме, према чл. 13. ст. 1. тач. 2. Закона о хипотеци ("Службени гласник РС", број 115/2005), ништава је одредба уговора о хипотеци на основу које, ако дуг не буде исплаћен о доспелости, непокретност по неодређеној или унапред одређеној цени, прелази у својину повериоца или трећег лица. Изложено правило има карактер принудног прописа и опште забране закључења уговора о фидуцијарном преносу права својине и на њега Суд пази по службеној дужности, у смислу чл. 109. Закона о облигационим односима. Произилази да тужилац као зајмодавац није могао да стекне право коришћења на предметној непокретности уколико зајмопримац у року утврђеном уговором не врати позајмљена средства, те је одреба чл. 6. уговора од 28.07.2006. године, који су странке закључиле ништава.

(пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж-228/10 од 02.02.2010. године и пресуда Општинског суда у Краљеву, П-2119/08 од 15.03.2009. године)

*Сентенцу приредила: Смиљана Ристић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

**АДАПТАЦИЈА, РЕКОНСТРУКЦИЈА И ДОГРАДЊА
ТУЋЕГ ГРАЂЕВИНСКОГ ОБЈЕКТА
(чл. 24. ст. 1. Закона о основама својинско-правних односа)**

Адаптацијом, реконструкцијом и доградњом туђег грађевинског објекта не стиче се право својине, осим ако постоји споразум да један уговарач врши реновирање објекта и да му потом исти припадне у својину, те ако је споразум реализован у целости савестан градитељ стиче право својине.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању сада пок. Т.М. се договорио са синовима Т.М. и Т.М, у току 1998. године, да стара кућа на кп. бр. 1483/2 КО Буковик, припадне тужиоцу Т.М., да он изврши реновирање објекта и да се у исти усели. Усмени уговор је реализован у целости. У време закључења усменог споразума отац странака Т.М и тужени Т.М. један од уговора су били сувласници на спорном објекту, те су били активно легитимисани да своја права на спорном објекту пренесу на тужиоца. Након закључења усменог споразума тужилац – уговарач, коме је по усменом споразуму припао стари објекат, исти је реновирао и уложио како средства тако и рад. Имајући у виду уложена средства и рад тужиоца у објекат, првостепени суд је усвојио његов истакнути својинско правни захтев на спорном објекту.

Другостепени суд прихвата становиште првостепеног суда. Чињеница је да се адаптацијом, реконструкцијом и доградњом туђег грађевинског објекта не стиче право својине. Наиме, адаптацијом и реновирањем се не стварају нови објекти већ се врши побољшање услова становања постојећих објеката. Међутим, ако постоји споразум да један уговарач врши реновирање објекта и да му потом исти припадне у својину, ако је споразум реализован у целости, у том случају савестан градитељ стиче право својине, а имајући у виду одребу чл. 24 .ст. 1. Закона о основама својинско-правних односа.

(Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж-15/10 од 5. фебруара 2010. године и пресуда Општинског суда у Аранђеловцу, П-137/09 од 25.06.2009. године)

*Сентенцу приредила: Смиљана Ристић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ЕТАЖНА СВОЈИНА**(чл. 9. ст. 1. Закона о основама својинско-правних односа)**

Етажна својина се стиче на стану као посебном делу зграде који представља самосталну функционалну грађевинску целину у згради.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању отац тужиље и туженог Д.П. је сачинио тестамент пред сведоцима дана 13.10.1983. године, којим је тужиљи уступио на коришћење и располагање део катастарске парцеле 3916/1 КО Краљево, да на истој изгради породичну стамбену зграду. Након сачињавања тестаamenta тужиља је својим средствима саградила породични стамбени објекат и исти окровила 1990. године. Градњи објекта се нико није противио, а кућа је наменски саграђена за потребе тужиље и њене породице. Сада пок. Д.Р., тј. отац тужиље и туженог Д.П., сачинио је писмени уговор о поклону који је оверио код истог Суда под Ов-2150/1 дана 23. фебруара 2001. године, а којим је сву своју непокретну имовину између осталог и новосаграђену породичну стамбену зграду на катастарској парцели 3916/1 КО Краљево оставио сину, туженом Д.П. Тужени Д.П. је продао спорни објекат, као и породичну кућу К-5, која се налази у истом дворишту, током априла месеца 2001. године туженом Н.Н., те је пред Општинским судом у Крушевцу закључено поравнање, ЗР-2506/2001 дана 20.08.2001. године, којим се утврђује према Д.П. да је Н.Н. власник по основу куповине приземне куће површине 0,55 ари и недовршене спратне куће 0,80 ари, на кп.бр. 3916/1 КО Краљево. Након закључења поравнања тужени Н.Н. је у краћем временском периоду завршио нови објекат. При том је извршио спајање старог и новог објекта, тако да исти чине једну грађевинску целину, те одвајање спорног новог објекта у посебну стамбену јединицу је нерационално јер захтева знатна улагања.

Након смрти оца тужиље и туженог Д.П., је прекинут оставински поступак и тужиља упућена на парницу против туженог Д.П., да докаже да уговор о поклону Ов-2150/01 не производи правно дејство. Постављеним тужбеним захтевом тужиља тражи да се утврди да је власник предметног породичног стамбеног објекта који је зидала својим средствима. Првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиље поводом истакнутог својинско-правног захтева у односу на предметни објекат. При том, нала-

зи да је чињеница да је тужила својим средствима и радом саградила спорну породичну стамбену зграду до окровљења, да је иста наменски грађена за њене потребе и потребе њене породице, те да сходно чл. 24. ст. 1. Закона о основама својинско правних односа, као савестан градитељ стиче право власништва како на објекту, тако и на земљишту под објектом и земљишту које је неопходно потребно за употребу објекта. Међутим, с обзиром да је тужени Н.Н. извршио улагања у купљене непокретности, да је исти проширио у јединствени грађевински објекат, те да би било нецелисходно и скопчано са великим материјалним трошковима издвајање из спорног објекта, то је одбио тужбени захтев тужиле којим је тражила утврђивање права својине на истом.

Другостепени суд налази да је првостепени суд на потпуно и правилно утврђеном чињеничном стању, правилно применио материјално право и за своје становиште дао разлоге које у свему прихвата и овај Суд. Наиме, чињеница је, а како то тужила и истиче у жалби, да су тужени Д.П. и Н.Н. били несавесни с обзиром да је тужени Д.П. знао да продаје туђу непокретност, односно непокретност на којој је тужила власник, а тужени Н.Н. је знао да купује непокретност која је власништво тужиле. Међутим, тужила постављеним захтевом тражи да се утврди да је власник куће на кп.бр.3916/1 КО Краљево, површине 68,69м². Према налазу вештака грађевинске струке произилази да спорни објекат са дограђеним објектом чини јединствену грађевинску целину. Наиме, уз постојећи спорни објекат је дограђен објекат од стране туженог Н.Н. У оба објекта се улази кроз један улаз, па се ове две целине не могу раздвојити без знатних улагања јер би то било нерационално. Имајући у виду чињеницу да тужила тражи утврђивање права својине на делу објекта који представља својину са другим делом објекта, односно да је тражила утврђивање на реалном, а не на идеалном делу објекта, то је тужбени захтев тужиле неоснован. Наиме, сходно чл. 9. ст. 1. Закона о основама својинско правних односа, физичка и правна лица могу имати право својине на стамбеним зградама, становима, посебним просторијама, пољопривредном земљишту и другим непокретностима, осим на природним богатствима која су у државној својини. С обзиром да својина на реалном делу зграде није могућа сходно наведеној законској одредби, а тужила управо тражи да се утврди да је власник у реалном

делу на породичној стамбеној згради, то је тужбени захтев тужиље неоснован, како то правилно налази првостепени суд.

(пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж-182/10 од 23.03.2010. године и пресуда Општинског суда у Краљеву, П-1503/07 од 14. априла 2009. године)

*Сентенцу приредила: Смиљана Ристић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

БЕСПРАВНА ГРАДЊА НА НАЦИОНАЛИЗОВАНОМ ЗЕМЉИШТУ И СТИЦАЊЕ СВОЈИНЕ ПУТЕМ ОДРЖАЈА НА НЕПОКРЕТНОСТИ У ДРУШТВЕНОЈ СВОЈИНИ

На непокретности у друштвеној својини се није могло стећи право својине путем одржаја до доношења Закона о основама својинско-правних односа ("Службени лист СФРЈ", број 29/96). На објекту подигнутом без дозволе за градњу може се утврђивати право својине, будући да се судском одлуком уређују само међусобни односи странака којом се не мења статус објекта као бесправно саграђеног.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању сада пок. К.М., правни претходник туженог је закључио уговор о купопродаји са Ј.Н., а предмет уговора је кп. бр. 255 КО Расна површине 7,5 ари. Између истих лица је закључено поравнање код Општинског суда у Пожеги у предмету П-764/74 дана 09.09.1974. године, којим се утврђује да је Ј.Н. продао К.М. део кп.бр. 255/5. Исту парцелу је К.М., по основу уговора о расподели имовине за живота, пренео у својину сину К.М., а исти је уговором о поклону Ов-1470/96 од 18.01.1996. године, исту непокретност са свим објектима пренео у својину туженом. На кп. бр. 255/5 постоје изграђени стамбени и пословни објекти који су саградили правни претходници садашњег власника К.М.

Сада пок. А.Г. је у току 1963. године купио од Ј.Н. по основу усменог уговора кп. бр. 255/12 КО Расна, сада КО Пожега IV, а након тога извршио изградњу стамбеног и пословног објекта, с тим што парцелу није превео на своје име у катастарском оператру. Осим тога, А.Д. је на делу кп.бр.

255/5, која се налази са северне стране кп. бр. 255/12 извршио изградњу зиданог објекта и дела надстрешнице, те изградњом захватио део кп. бр. 255/5 у површини од 36м². Изградњу објекта на овим парцелама је извршио без одобрења надлежних органа, с тим што се грађењу нису противили правни претходници туженог. Првостепени суд утврђује да су сада покојни К.М. и А.Д. у току 1974. године закључили усмени уговор о купопродаји, по ком уговору је сада покојни К.М. продао сада покојном А.Д. спорни део кп. бр. 255/5, површине 36м² и исти део припојио својој парцели кп. бр. 255/12, а након тога извршио изградњу предметних објеката.

Катастарске парцеле бр. 255/5, 255/6 и 255/12 су настале парцелацијом која је извршена 1974. године, на основу уговора о деоби, Ов.број 858/74, и од тренутка парцелације нису мењале границе. У току 1968. године, исте катастарске парцеле су проглашене за градско грађевинско земљиште, дошло је до промене границе КО Расна, тако што је формирана КО Пожега IV. У време закључења усменог уговора о купопродаји дела кп. бр. 255/5 између сада пок. К.М. и сада пок. А.Г., на снази је био Закон о промету непокретности ("Службени гласник СРС", број 15/74), који је у члану 10. прописао да уговор о продаји непокретности мора бити закључен у писменој форми и бити оверен код надлежног Суда и да у супротном не производи правно дејство. С обзиром да писмена форма уговора о продаји непокретности је услов његове пуноважности, то се исти не може конвалидирати будући да је конвалидација један од услова постојања писменог уговора, сходно чл. 4. ст. 3. Закона о промету непокретности. При том, првостепени суд налази да је чињеница да је сада пок. А.Г. на кп. бр. 255/5 саградио грађевинске објекте без одобрења надлежних органа, али налази да тужилац нема правног интереса да се утврди да је власник истих објеката, с обзиром да му тужени то не спори и да одлука о овом захтеву није од значаја на одлуку која ће се донети у управном поступку поводом захтева туженог за уклањање објеката тужилаца са дела кп. бр. 255/5.

Другостепени суд налази да је првостепени суд на потпуно и правилно утврђеном чињеничном стању правилно применио материјално право када је одбио тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се утврди да има право коришћења идеалног дела 36/1089 од кп. бр. 255/5 КО Пожега IV. Наиме, спорни део кп. бр. 255/5 КО Пожега IV, није могао бити пренет на правног предходника тужиоца на основу усменог уговора о купопродаји, будући да је писмена форма један од услова за конвалидацију

уговора, сходно чл. 4. ст. 3. Закона о промету непокретности. У време закључења усменог уговора о купопродаји кп. бр. 255/5 је имала статус пољопривредног земљишта и могла је бити у промету све до 1968. године када је постала градско грађевинско земљиште. Међутим, с обзиром да уговор није закључен у законом прописаној форми, то исти не производи правно дејство, те је првостепени суд правилно одлучио када је у овом делу одбио тужбени захтев. Са истих разлога, неосновани су жалбени наводи тужиоца да је на спорном делу кп. бр. 255/5 стекао право својине путем одржаја. Наиме, тужилац је у државини дела кп. бр. 255/5 од 1974. године. У то време кп. бр. 255/5 је представљала пољопривредно земљиште и на њој је могао стећи право својине путем одржаја уз испуњење законом одређених услова. Од 1968. године кп. бр. 255/5 је постала градско грађевинско земљиште, те се на истој није могло стећи право својине путем одржаја. Ступањем на снагу Закона о основама својинско правних односа ("Службени лист СФРЈ", број 60/80), на непокретности у друштвеној својини право својине се не може стећи одржајем, а како је то предвиђено чланом 29. Значи, закон искључује могућност преласка ствари из друштвене својине у приватну на основу одржаја. Произилази да тужилац након ступања на снагу истог закона није могао стећи право својине путем одржаја на кп. бр. 255/5. Међутим, чл. 29. је брисан доношењем Закона о основама својинско правних односа ("Службени лист СФРЈ", број 29/96), те од дана ступања на снагу истог закона физичка и правна лица могу стећи право својине на непокретностима у државној својини путем одржаја, осим на природним богатствима. Исти закон нема ретроактивно дејство, те с обзиром да није протекао законом предвиђен рок од 20 година, сходно чл. 28. ст. 4. Закона о основама својинско правних односа, то су наведени жалбени наводи тужиоца неосновани.

Под ставом два је укинута одлука првостепеног суда, у делу којим је првостепени суд одбацио део тужбеног захтева тужиоца којим је тражио да се утврди да је власник зиданог објекта 6,3 x 3,6 метара и дела на надстрешнице димензије 6,3 x 2,3 метра на кп. бр. 255/5 КО Пожега IV, што је тужени дужан признати. Наиме, првостепени суд је утврдио да је правни претходник тужиоца на спорном делу кп. бр. 255/5 саградио објекте без дозволе надлежних органа. На том објекту, иако је подигнут без дозволе за градњу, може се утврђивати право својине будући да се судском одлуком уређују само међусобни односи странака којом се не мења статус

објекта као бесправно саграђеног, нити ова одлука има утицаја на даљу судбину тог објекта са становишта прописа о градњи нити власник објекта, самим тим стиче право коришћења на грађевинском земљишту. Наиме, тужилац до легализације или рушења бесправно изграђеног објекта ужива судску заштиту која припада власнику. У случају легализације власник бесправно изграђеног објекта може стећи право коришћења на делу градског грађевинског земљишта на коме се објекат налази и на делу који је неопходан за његову редовну употребу.

(Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж-1026/10 од 23.03.2010.године и пресуда Општинског суда у Пожеги, П-417/2008 од 17.12.2008. године)

*Сентенцу приредила: Смиљана Ристић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

НАКНАДА ШТЕТЕ

(чл. 154. у вези чл. 172. Закона о облигационим односима)

За штету насталу умањењем вредности путничког моторног возила које је незаконито одузето, држава одговара у оном обиму који превазилази редован ток ствари и који је узрокован поступањем или непоступањем државе.

Из образложења:

Министарство унутрашњих послова је 1995. године од тужиоца одузело путничко моторно возило. У судском поступку, тужилац је доказао да је то одузимање возила било незаконито, па је правноснажном пресудом држава обавезана да тужиоцу возило врати, што је и урађено 12 година након што је од њега возило било одузето. Тужилац у овој парници потражује штету због умањене вредности путничког моторног возила и то у износу од 683.000,00 динара, а тај износ је у првостепеном поступку утврђен вештачењем, као разлика вредности возила у стању у коме је било када је одузето и када је враћено, а све сведено на цене на дан вештачења. Првостепени суд је тако постављени тужбени захтев усвојио.

Решавајући по жалби, Апелациони суд је нашао да је првостепени суд правилно закључио да постоји основ за одговорност тужене Државе

Србије, за вид штете коју је тужилац у конкретном случају претрпео и то по основу чл. 154. у вези чл. 172. Закона о облигационим односима, због умањења вредности возила. Међутим, што се тиче висине штете, она се не може утврдити као разлика између вредности возила у стању у коме је оно било када је одузето и стању у коме је враћено. Ово због тога, што се вредност путничког моторног возила уопште смањује и по редовном току ствари, кроз редовну амортизацију, а то смањење не зависи од тога где се возило у протеклом периоду налазило, да ли је коришћено, у каквим условима је чувано и слично. Отуда се код утврђивања овог вида штете – губитка вредности возила, мора износ штете утврдити као разлика вредности возила при одузимању и враћању, али коригована са губитком вредности возила по основу редовне амортизације. Само та разлика је у узрочно-последичној вези са (не)поступањем државе кроз неодговарајуће чување возила и полазећи од вида штете коју је тужилац тражио, умањење вредности возила, њему само тај износ штете и припада. С обзиром да је првостепени Суд правилно и потпуно утврдио чињенично стање, али је погрешно применио материјално право, то је Апелациони суд доказани износ штете по чл. 189. ст. 2. ЗОО, досудио тужиоцу, а за веће тражење захтев одбијен као неоснован, све на основу чл. 380. ст. 1. тач. 4. ЗПП.

(Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, ГЖ-835/10 од 18.03.2010. године и пресуда Општинског суда у Варварину, П-350/09 од 06.10.2009. године)

*Сентенцу приредио: Божидар Вујичић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ИСТИЦАЊЕ НИШТАВОСТИ УГОВОРА (Чл. 109. Закона о облигационим односима)

Заинтересовано лице може истицати ништавост уговора (чл. 109. ЗОО) и тужбом захтевати поништај, уколико за то има правни интерес, у смислу чл. 188. ЗПП.

Из образложења:

Побијаном пресудом у ставу првом и другом, одбијен је тужбени захтев тужилаца, да Суд утврди да су они закупци стана на неодређено

време, означеног у изреци пресуде, као и да се наложи туженицима да им предају у државину стан и омогуће несметано коришћење.

У ставу трећем, одбацује се тужба тужилаца којом су тражили да Суд утврди да уговор о купопродаји стана у Ул. Доситејева 88, закљученог између Р.Ц. из Краљева, као продавца и Општине Краљева, као купца, пред Општинским судом у Краљеву, под Ов.б.р. 6117/05 од 15.07.2005. године, је апсолутно ништав и да не производи правно дејство, као недозвољена.

Против наведене пресуде, тужиоци су поднели жалбу из свих законских разлога.

Испитујући правилност побијане пресуде, у смислу чл. 372. ЗПП, Апелациони суд је нашао да жалба није основана.

У првостепеном поступку је утврђено да је тужилац М.И., по уговору о коришћењу стана од 22.11.1976. године, имао својство заштићеног подстанара у стану у Ул. Обилићева бр. 9 у Краљеву, али је по захтеву туженог М.Ј., као власника стана, вођен управни поступак за обезбеђење стана од стране Општине Краљево, а ради исељења тужилаца, па је решењем надлежног општинског ограна утврђено право на обезбеђење стана сопственику М.Ј., ради исељења Општине Краљево, од 05.08.2005. године, тужиоцу М.И. даје се у закуп на неодређено време стан у Ул. Доситејева бр. 88 у Краљеву, по основу исељења из стана усељених грађана, а ради враћања стана првотуженом М.Ј. Тужилац М.Ј. Није закључио уговор о закупу стана у Ул. Доситејева бр. 88, а Општинског веће Општине Краљево, одбило је жалбу тужилаца М. и Д. против закључка о дозволи извршења Одељења за урбанизам, грађевинарство и стамбено-комуналне делатности од 15.08.2006. године, којим је наложено тужиоцима да се у року од 15 дана иселе са лицима и стварима из стана у Ул. Обилићева бр. 9 и исти предају власнику М.Ј.

По налажењу Апелационог суда, првостепени суд је у ставу првом и другом изреке побијане пресуде, правилно одбио тужбени захтев да се утврди да су они закупци стана на неодређено време у Ул. Обилићева бр. 9 у Краљеву, као и да се наложи туженицима да им исти стан предају у државину и омогуће несметано коришћење, с образложењем да је у управном поступку донето решење којим је тужиоцима наложено да се иселе из

стана, а тужиоци нису покренули управни спор, па је поменута одлука постала коначна, због чега не постоји правни основ на основу кога би се могла донети одлука и утврдити да су они закупци права коришћења на спорном стану.

У ставу трећем, првостепени суд је, такође правилно одбацио тужбу тужилаца којом су тражили да се утврди да је уговор о купопродаји стана у Ул. Доситејева бр. 88, апсолутно ништав, а закључен између Р.Ц. из Краљева, као продавца и Општине Краљево, као купца, с образложењем да тужиоци немају правног интереса да истичу ништавост уговора о купопродаји, правилно тумачећи одредбу чл. 109. ЗОО, где је прописано да се на ништавост пази по службеној дужности и да се на ништавост може позивати само заинтересовано лице, закључујући правилно да поменута одредба материјалног права не дерогира одредбе процесног права које се односе на тужбу за утврђење прописане одредбом чл. 188. ЗПП, из које произлази да се тужба за утврђење може поднети када тужилац има правни интерес за утврђење пре доспелости захтева за чинидбу из истог односа или када има неки други правни интерес.

Правилно је првостепени суд закључио да се под појмом заинтересованог лица има сматрати лице које има правни интерес за утврђење ништавости, те је правилно закључено да тужиоци у конкретном случају, немају правни интерес за подношење тужбе за утврђење. И по налажењу овог Суда, као другостепеног, тужиоци су у управном поступку коначном одлуком исељени из спорног стана уз обезбеђивање одговарајућег стана, при чему су пропустили да у управном спору остваре своје евентуално повређено право, због чега сада овом тужбом и не могу изменити коначну одлуку надлежног органа у управном поступку, а што је био и разлог одбијања тужбеног захтева побијаном одлуком у ставу првом и другом изреке пресуде, а истовремено представља и разлог непостојања правног интереса за истицање ништавости уговора о купопродаји стана у Ул. Доситејева бр. 88 у Краљеву, од Р.Ц. из Краљева.

(пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж-139/10 од 18.03.2010. године и пресуда Општинског суда у Краљеву, П-1705/08)

*Сентенцу приредио: Зоран Хаџић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

**НИШТАВОСТ УГОВОРА О КУПОПРОДАЈИ НЕПОКРЕТНОСТИ
(Чл. 4. ст. 3. Закона о промету непокретности)**

Није ништав уговор о купопродаји непокретности из чл. 4. ст. 3. Закона о промету непокретности, када је потпис једног уговарача пред Судом оверен преко пуномоћника, на ком пуномоћју властодавац није оверио потпис пред Судом, уколико су испуњени услови за конвалидацију уговора.

Из образложења:

Постављеним тужбеним захтевом се тражи поништај уговора о купопродаји непокретности закључен између сада пок. Петра и туженог, чији су потписи оверени пред Судом, а из разлога што пуномоћнику продавца сада пок. Петар, није потпис на пуномоћју оверио пред Судом.

Како је у првостепеном поступку утврђено да потпис властодавца по пуномоћју није оверен код Суда и да је одредбом чл. 90. Закона о облигационим односима, прописано да форма прописана законом за неки уговор или који други правни посао важи и за пуномоћје за закључење тог уговора, односно за предузимање тог посла, а одредбом чл. 4. ст. 1. Закона о промету непокретности је прописано да уговор о промету непокретности се закључује у писаној форми, а потписи уговарача оверавају од стране Суда, то првостепени суд утврђује да је овако закључени уговор преко пуномоћника, а на основу пуномоћја на коме потпис властодавца није оверен код Суда, ништав у целини.

Овакав став првостепеног Суда, да је уговор о купопродаји непокретности у целини ништав, није правилан.

Наиме, правилан је став да овера потписа уговарача на писаном уговору о купопродаји непокретности је ништава, али не и да је уговор у целини ништав, односно уговор о купопродаји, као приватна исправа.

Ово са разлога, што је одредбом чл. 4. ст. 3. Закона о промету непокретности, предвиђено да Суд може да призна правно дејство уговора о промету непокретности из ст. 2. овог члана, који је закључен у писаном облику на коме потписи уговарача нису оверени од стране Суда, под условом да је уговор испуњен у целиности или претежном делу да није повређено право прече куповине и да није повређен принудни пропис, из чега произилази да овлашћење за закључивање уговора о промету непокрет-

ности преко пуномоћника, а на основу датог пуномоћја, на коме потпис властодавца није оверен код Суда је довољна форма за сачињавање уговора о промету непокретности као приватне исправе.

У оваквој правној ситуацији, а полазећи од одредбе чл. 105. Закона о облигационим односима, ради се само о ништавости овере потписа уговарача на уговору о купопродаји непокретности, јер уговор о купопродаји непокретности и без овере потписа уговарача може стати на правну снагу и Суд му може признати правно дејство уколико су испуњени услови из чл. 4. ст. 3. Закона о промету непокретности.

(Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж-1015/10 од 31.03.2010. године и пресуда Општинског суда у Бајиној Башти, П-149/08)

*Сентенцу приредила: Драгица Петровић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

**ПРАВО НА НАКНАДУ ШТЕТЕ ТРЕЋИХ ЛИЦА ПО ОСНОВУ
ОБАВЕЗНОГ ОСИГУРАЊА ОД АУТООДГОВОРНОСТИ
(чл. 85. Закона о осигурању имовине и лица)**

По чл. 85. Закона о осигурању имовине и лица, појам трећег лица је одређен негативном методом, због чега се трећим лицима сматрају сва лица која нису наведена у овом члану Закона, без обзира да ли су штету претрпела као путници у моторном возилу или ван њега.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању, дана 13.04.2008. године у Крагујевцу се догодила саобраћајна незгода у којој је тужилац – треће лице повређен, на тај начин што је специјално санитарско возило марке "Пежо боксер" рег. ознаке КГ 898-13, којим је управљао Р.М, нагло заклоњено услед изненадног спуштања рампе на улазу у Клинички центар у Крагујевцу, а којом приликом је тужилац задобио повреде главе и врата које су лаке телесне повреде. Наиме, тужилац се налазио у наведеном санитарском возилу, те је као запослени у "Клиничком центру" у Крагујевцу, управо у возилу пружао адекватну медицинску помоћ болесном лицу. Путничко возило је у тренутку удеса било осигурано код Друштва за осигурање.

гурање "Копаоник", који је правни претходник туженог, тако да је тужени пасивно легитимисан у предметној правној ствари. С обзиром да је тужилац претрпео нематеријалну штету поводом наведеног саобраћајног уде-са, то му је првостепени суд досудио накнаду нематеријалне штете за претрпљене физичке болове и за душевне болове због умањене општеживотне активности, сходно чл. 200. ст. 1. Закона о облигационим односима.

Другостепени суд налази да је првостепени суд на потпуно и правилно утврђеном чињеничном стању правилно применио материјално право када је тужиоцу досудио накнаду нематеријалне штете, а имајући у виду дужину и интензитет физичких болова које је трпео, те да је као последица повређивања дошло до трајног умањења животне активности тужиоца. Наиме, тужилац неће моћи да обавља низ животних активности које је обављао до момента повређивања. Неосновани су жалбени наводи туженог да није одговоран за настану штету јер возач санитетског возила, које је било осигурано код туженог, није учинио никакав пропуст који је у узрочно последичној вези са настанком незгоде. Наиме, у конкретном случају тужилац спада у круг трећих лица, тј. она лица која нису уговорна страна, али су корисници осигурања и могу остваривати своје право на накнаду штете како од штетника, тако и од одговорног лица односно осигурача у конкретном случају туженог. Важећи Закон о осигурању имовине и лица, при одређивању појма "трећег лица" служи се негативном методом, тј. одређује која се лица не могу користити обавезним осигурањем од аутоодговорности у случају да претрпе штету путем моторног возила, а како је прописано чл. 85. истог закона. Сва остала лица која нису наведена у чл. 85. истог закона, представљају трећа лица и имају право накнаде штете по основу осигурања од аутоодговорности, а ако им је употребом моторног возила проузрокована штета за коју одговара има-лац моторног возила. При том, осигурањем од аутоодговорности покривена су лица без обзира да ли су штету претрпела као путници у моторном возилу или ван њега. Имајући у виду наведену законску одредбу, то су неосновани жалбени наводи туженог да возач путничког возила у којем је повређен тужилац, није крив за предметну саобраћајну незгоду.

(пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж-46/10 од 15.01.2010. године и пресуда Општинског суда у Крагујевцу, П.4-3486/08 од 03.09.2009. године)

*Сентенцу приредила: Смиљана Ристић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

**ИЗВРШЕЊЕ ОБАВЕЗЕ ПРЕКО ПУНОМОЋНИКА
(Чл. 88. и чл. 93. Закона о облигационим односима)**

Не може се сматрати да је дужник извршио обавезу повериоцу уколико је исту извршио преко пуномоћника повериоца који је знао да му је престало овлашћење.

Из образложења:

Побијаном пресудом, у ставу 1, одбијен је тужбени захтев тужиоца БФ. из Швајцарске, да Суд обавезе тужену С.М. из Крушевца, на исплату дела вредности возила у износу од 769.601,90 динара, са законском затезном каматом од 11.03.2008. године и по 815 швајцарских франака месечно, почев од 27.06.1994. године до 05.05.2000. године, као неоснован.

Из утврђеног чињеничног стања произилази да су парничне странке, тужилац Б.Ф. из Швајцарске и тужена С.М. из Крушевца, дана 27.04.1994. године, закључиле уговор о лизингу возила марке "Mitscubischi", власништво тужиоца, по основу кога је тужена узела у закуп наведено возило ради коришћења, са роковима отплате месечних износа закупнине од по 815 швајцарских франака, те да је платила само две рате овог закупа, а да јој је возило решењем Савезне управе царина, од 26.07.1995. године, одузето и пребачено у Сабирни центар за царињена возила. Делимичном пресудом Општинског суда у Крушевцу, у овом предмету, тужена је обавезана да тужиоцу врати предметно возило, а у поступку извршења ове пресуде, у предмету И-531/99, обзиром да предаја није извршена, а да возило није нађено, издат јој је налог да тужиоцу исплати износ од 346.662,00 динара, као противвредност возила. И у извршном и у парничном предмету, тужиоца је заступао Д.М., у својству адвоката, по пуномоћју овереном у иностранству, а решењем Управног одбора Адвокатске коморе, од 22.01.2004. године, овом је пуномоћнику забрањено бављење адвокатуром. Тужена је у извршном поступку извршила две исплате дела тужиоцевог потраживања, које је износе преузео тадашњи пуномоћник тужиоца, о чему постоје и докази у наведеном спису. У договору са пуномоћником тужиоца, тужена је исплатила још један износ на име дела свога дуга 10.09.2004. године, што је потврђено и признаницом, а потом је 23.04.2005. године, тужиљи од стране овог пуномоћника издата признаница снабдевена његовим потписом и печатом о комплетном измирењу тужиоцевог потраживања у складу са договором који је у међувремену постигнут.

Првостепени суд је утврдио да је наведеним исплатама тужена у потпуности измирила тужиочево потраживање, без обзира што је плаћање вршила пуномоћнику тужиоца и по престанку његовог овлашћења и са њим преговарала о начину измирења обавезе, применом чл. 93. ст. 1. ЗОО, због чега је одбио тужбени захтев тужиоца као неоснован, да тужену обавезе на исплату траженог износа.

Овакав став и закључак првостепеног суда није правилан, јер у конкретном случају нема места примени чл. 93. ст. 1. ЗОО, већ чл. 88. истог Закона. Када је пуномоћник, који је знао за престанак пуномоћја предузео радње (закључење уговора или другог правног посла са трећим лицем), њему тада недостаје овлашћење за заступање и у таквом случају пуномоћник није овлашћен за предузимање правних радњи у име властодавца. Према одредби чл. 88. ЗОО, такве радње обавезују неовлашћено заступаног, само ако их накнадно одобри, а како то тужилац у конкретном случају није учинио, сматра се да уговор односно правна радња нису ни предузете. У таквим случајевима савесност трећег лица које је обавезу извршило, од значаја је за његово право да од пуномоћника без овлашћења, тражи накнаду штете.

Како је првостепени суд погрешно применио одредбу чл. 93. ст. 1. ЗОО, што је довело до непотпуно утврђеног чињеничног стања, то је наведена пресуда морала бити укинута. У поновљеном поступку, потребно је утврдити које је правне радње пуномоћник без овлашћења предузео након престанка његовог овлашћења, односно које је све исплате примио, које је исплате тужена извршила након престанка његовог овлашћења, када је постигнут споразум са туженом о висини тужиочевог потраживања и начину измирења обавеза, од чега и зависи дејство таквог споразума.

Како од ових чињеница зависи да ли је тужена и у којој мери извршила своју обавезу према тужиоцу, те да ли је остао део обавезе неизмирен и у ком износу, то ће првостепени суд све ове чињенице утврдити у поновљеном поступку, правилно их ценити и правилном применом материјалног права одлучити о тужбеном захтеву тужиоца.

(пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж-971/10 од 15.04.2010. године и пресуда Општинског суда у Крушевцу, П-2828/95 од 05.06.2008. године)

*Сентенцу припремила: Сузана Видановић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

ПОРОДИЧНО ПРАВО

ПРЕСУДА У БРАЧНОМ СПОРУ (чл. 226. Породичног закона)

Суд је дужан да пресудом у брачном спору одлучи о вршењу родитељског права.

Из образложења:

Тужбом у брачном спору, тражи се развод брака и одлучивање о поверавању мал. деце странака, вршењу родитељског права и уређење начина одржавања личних односа између малолетне деце и тужене. Из списка произилази, да се пред иностраним судом у Минхену води поступак у вези поверавања малолетне деце, а да овај поступак није правноснажно окончан, већ је решење укинато и предмет враћен на поновни поступак и одлучивање. Првостепени суд разводи брак странака, а не одлучује о поверавању малолетне деце, јер је у том делу донео решење о прекиду поступка и то због ненадлежности Суда, што није разлог за прекид поступка.

По оцени другостепеног суда, првостепени суд је погрешно применио чл. 226. Породичног закона, који предвиђа да је Суд дужан да пресудом у брачном спору одлучи о вршењу родитељског права. Сходно томе, првостепени суд није могао да разведе брак странака, који имају малолетну децу, а да не одлучи о поверавању деце и вршењу родитељског права.

Поред тога, у конкретном случају, ради се о спору са међународним елементом јер странке имају пребивалиште односно боравиште у иностранству, па је било нужно применити одредбе Закона о решавању сукоба Закона са прописима других земаља. Према чл. 61. овог закона, предвиђено је да постоји надлежност домаћег Суда у споровима за развод брака и када тужени нема пребивалиште у земљи и то ако су оба брачна друга југословенски држављани. У конкретном случају,

брачни другови су југословенски држављани, па је Суд, применом одредаба овог прописа, био дужан да донесе на закону засновану одлуку.

(Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, ГЖ.1-1638/10 од 19.02.2010. године и пресуда Општинског суда у Тутину, П-14/09 од 10.12.2009. године)

*Сентенцу приредила: Биљана Николић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

КРИТЕРИЈУМИ ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ ИЗДРЖАВАЊА (Чл. 160. ст. 4. Породичног закона)

Издржавање се одређује према потребама повериоца и могућностима дужника издржавања, при чему се води рачуна о минималној суми издржавања. Минимална сума издржавања представља суму коју као накнаду за храњенике, односно за лица на породичном смештају периодично утврђује Министарство надлежно за породичну заштиту, у складу са законом.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању у току бракоразводне парнице, утврђено је да странке имају троје деце, која су рођена 1989. године, 1993. године и 1994. године, а Суд обавезује туженог да плаћа на име издржавања деце по 6.000,00 динара месечно. Најстарије дете је рођено 1989. године, па у време подношења тужбе у овој правној ствари кћи странака је била пунолетна, те је у смислу чл. 77. ЗПП, била парнично способна странка и није било потребе да је заступа законски заступник, како то погрешно наводи првостепени суд.

На тај начин, по оцени другостепеног суда, првостепени суд је учинио битну повреду одредаба парничног поступка.

Поред тога, Суд је пропустио да утврди потребе како малолетне деце, тако и пунолетног детета странака. На тај начин је неправилно применио материјално право, односно чл. 160. Породичног закона, који предвиђа да се издржавање одређује према потребама повериоца, при чему се води рачуна о минималној суми издржавања. Правни стандард минималне суме издржава-

ња, који је предвиђен чл. 164. Породичног закона, представља само оријентацију за одређивање потребних средстава за издржавање. Судови, приликом одређивања висине издржавања, морају имати у виду суму коју грађанима мора да обезбеди држава на основу социјалних давања која су најсличнија издржавању, што само представља оријентир, а потребна сума за издржавање се цени и уз остале околности, а у конкретном случају, требало је узети у обзир узраст деце странака, па након што се оцене могућности родитеља да допринесе издржавању деце, одлучити о досуђеној суми.

(Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, ГЖ-1575/10 од 19.02.2010. године и пресуда Основног суда у Пријеполу, П-164/09 од 16.11.2009. године)

*Сентенцу приредила: Биљана Николић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

МИШЉЕЊЕ ДЕТЕТА (чл. 65. Породичног закона)

Дете које је способно да формира своје мишљење има право слободно изражавања тог мишљења.

Дете које је навршило 10 година живота, може слободно и непосредно изразити своје мишљење у сваком судском и управном поступку у коме се одлучује о његовим правима.

Из образложења:

Према утврђеном чињеничном стању, малолетна деца странака су рођена из ванбрачне заједнице странака, а одлуком Центра за социјални рад из 2000. године и 2002. године, деца су поверена мајци на чување и васпитање, овде туженој, а тужилац обавезан да плаћа одређен износ на име њиховог издржавања према правноснажној пресуди из 2004. године. Између родитеља постоји отворено непријатељство и изразито конфликтан однос који је неповољан за развој деце. Деца су добри ђаци, активни у школи и ваннаставним активностима. Малолетни син је више пута тестиран и исказао јасну жељу да жели да живи са оцем. Према предлогу Центра за социјални рад, стекли су се услови за измену одлуке о вршењу родитељског права, тако да отац врши родитељско право према малолетном

сину, а мајка према малолетној ћерки самостално. Према одлуци првостепеног суда, стекли су се услови из чл. 77. ст. 5. Породичног закона, да тужилац самостално врши родитељско право према обоје малолетне деце.

По оцени другостепеног суда, првостепени суд је погрешно применио материјално право и то одредбу чл. 266. и чл. 65. Породичног закона. Наиме, чланом 266. Породичног закона је предвиђено да је, у спору за заштиту права детета, Суд увек дужан да се руководи најбољим интересом детета и омогући детету које је способно да непосредно изрази своје мишљење. Чланом 65. Породичног закона је предвиђено да дете које је способно да формира своје мишљење има право слободног изражавања тог мишљења, а дете које је навршило 10 година живота може слободно и непосредно изразити своје мишљење у сваком судском поступку у коме се одлучује о његовим правима. У конкретном случају, с обзиром на узраст малолетне деце, Суд је био дужан да им омогући да изразе своје мишљење, у смислу цитираних законских прописа, и да приликом одлучивања има у виду мишљење детета.

Поред тога, Суд је погрешно применио материјално право доносећи ожалбену одлуку, применом чл. 77. ст. 5. Породичног закона, који предвиђа самостално вршење родитељског права на основу одлуке Суда када родитељи не воде заједнички живот, а ако закључе споразум о самосталном вршењу родитељског права и ако Суд процени да је тај споразум у најбољем интересу детета. У конкретном случају, странке нису закључиле споразум о самосталном вршењу родитељског права, па је Суд био дужан да примени одредбу чл. 77. ст. 3. Породичног закона, којим је предвиђено самостално вршење родитељског права ако један родитељ сам врши родитељско право на основу одлуке Суда, када родитељи не воде заједнички живот, а нису закључили споразум о вршењу родитељског права.

(Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, ГЖ-1558/10 од 14.03.2010. године и пресуда Општинског суда у Крагујевцу, П-VII-3329/08 од 14.10.2009. године)

*Сентенцу приредила: Биљана Николић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

**САСТАВ ВЕЋА У ПОРОДИЧНИМ СПОРОВИМА
ПРАВО ДЕТЕТА НА ПОРОДИЧНИ ЖИВОТ
(чл. 203. и чл. 61. Породичног закона)**

Поступак у вези са породичним односима у првом степену суди веће састављено од једног судије и двоје судија поротника, а у поступку по жалби веће је састављено од троје судија.

Из образложења:

Побијаном пресудом, разведен је брак странака, малолетна деца су поверена на чување и васпитање мајци, која ће самостално вршити родитељско право, а тужени обавезан да доприноси њиховом издржавању. Одлучено је да се начин одржавања личних односа између туженика и малолетне деце регулише након успостављања комуникације на релацији тужени – малолетна деца, уз посредовање и саветодавни рад представника Центра за социјални рад.

Другостепени суд налази да је побијана пресуда донета уз битну повреду парничног поступка из чл. 361. ст. 2. тач. 1. ЗПП. Наиме, с обзиром да се ради о поступку у вези са породичним односима, за поступање у овим предметима предвиђен је састав већа чланом 203. Породичног закона, поступак у вези са породичним односима у првом степену суди веће састављено од једног судије и двоје судија поротника. Првостепену пресуду је донео председник већа – судија, како је то наведено у изреци пресуде, мада је на записнику о главној расправи наведено да су присутни чланови већа, па ће Суд у поновном поступку отклонити наведену битну повреду одредаба парничног поступка.

Поред тога, погрешно је примењено материјално право, члан 61. Породичног закона, који предвиђа да дете има право да одржава личне односе са родитељем са којим не живи. То је право детета на породични живот који подразумева живот са родитељима и да се родитељи о њему старају пре свих других, а ово право може бити ограничено само судском одлуком и када је то у најбољем интересу детета. То подразумева и право детета да одржава личне односе са родитељем са којим не живи, а и ово право може бити ограничено само судском одлуком и када је то у најбољем интересу детета, на пример: ако је родитељ потпуно или делимично лишен родитељског права или у случају насиља у породици. Отуда је, по

оцени Суда, било потребно након што је одлучено о поверавању деце, уредити и начин одржавања личних односа, управо ради успостављања нарушене комуникације, што Суд наводи као разлог зашто није донео такву одлуку. То подразумева посредовање и саветодавни рад Центра за социјални рад и родитеља са децом, имајући у виду да поступак дуже траје када су нарушени породични односи.

(Пресуда Апелационог суда у Крагујевцу, Гж-476/10 од 14.01.2010. године и пресуда Општинског суда у Новом Пазару, П-154/09 од 18.05.2009. године)

*Сентенцу приредила: Биљана Николић,
судија Апелационог суда у Крагујевцу*

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
34(497. 11)

БИЛТЕН судске праксе / Апелациони суд
у Крагујевцу; главни и одговорни уредник Весна
Петровић. - Год. 1, бр. 1 (2010)- . - Београд
(Булевар војводе Мишића) : Intermex, 2010-
(Београд: "Радунић"). - 21 cm

Тромесечно. - Је наставак: Билтен судске праксе
(Окружни суд у Крагујевцу) = ISSN 1821-2174
годишње.
ISSN 2217-2718 = Билтен судске праксе -
(Апелациони суд у Крагујевцу)
COBISS.SR-ID 176028940